

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

## Gospodarska organizacija srbskega učiteljstva.

Gospodarska organizacija srbskega učiteljstva postaja od dne do dne jačja in priznati moramo, da obeta postati tudi ona trden temelj stanovski stavbi. To nam je priča občni zbor Učiteljske zadruge A. D. v Beogradu, iz katerega hočemo posneti nekatere podatke, da s tem pokretom seznanimo tudi našo javnost.

### Gospodarska podjetja.

Temeljna gospodarska podjetja srbskega učiteljstva so »Učiteljska zadruga«, A. D. v Beogradu, D. D. »Natošević« v Novem Sadu in A. D. »Zavičaj« v Skoplju. »Natošević« ima tiskarno in knjigarno, »Zavičaj« ima lastno tiskarno. Obe podjetji izdajata stanovsko politična lista »Učiteljski Vesnik« in »Prosvetni Radnik«, ter mladinska lista »Dječje Novine« in »Zavičaj«. Z beograjsko »Učiteljsko zadrugo« se hočemo v razpravi podrobneje seznaniti.

### Delniška podjetja in zadruge.

Srbsko učiteljstvo ima svojo gospodarsko organizacijo zasnovano na delniški ali akcionarski podlagi, kar je bistvena razlika med njihovimi in našimi gospodarskimi podjetji, ki so zadruge na združniški podlagi z omejeno zavezo. Zato se tudi čisti dohodki teh podjetij v večji meri izčrpavajo v osebno dobro delničarjev, kot v temeljno podporo organizaciji, kar je pri združništvu drugače. Vkljub temu so podjetja zasnovana tako, da ostanejo v rokah učiteljstva in bodo sčasoma služila tudi celokupnosti.

### Učiteljska zadruga, A. D. v Beogradu.

Učiteljska zadruga je delniško društvo, katerega ustanovitelji so učitelji kraljevine SHS. Deli se v oddelke, ki so: nabavljalna zadruga, hranilnica, knjigarna in tiskarna, katere pa dosedaj še ni ustanovila.

Osnovni kapital »Učiteljske zadruge« v Beogradu je znašal 1.000.000 Din, ki se je delil na 10.000 delnic po 100 Din. Vpisnina je znašala 5 Din in po 5 Din na račun vsake delnice. Delnice so se vplačevale v mesečnih obrokih po 5 Din. Ker je bila za zamudne obroke odrejena primerna globa, se je vplačilo izvršilo točno.

Uspeh prvega vpisovanja je bil zelo zadovoljiv, tako da so bile vse delnice hitro prodane in zbran osnovni kapital.

Delnice se glase na ime in se smejo prenesti na drugo ime samo z odobrenjem odbora in to samo na take osebe, ki so po pravih upravičene, da postanejo delničarji.

### V času obče finančne krize.

V času obče finančne krize je imela Zadruga le obče težkoče, ki so se pojavljale povsod. To je bilo tako v letu 1922., kakor 1923. Po kvalifikaciji, ki jo je napravilo Udruženje Banaka za 60 denarnih zavodov, ki so člani tega Udruženja, je dosegla Učiteljska zadruga v letu 1922. tretje mesto, a ta uspeh je tem večji, če upoštevamo, da ga je zadruga dosegla v prvem letu delovanja, kar je tem večja redkost.

V letu 1923. so se vsi posli mnogo dvignili, kar bo razvidno iz spodnjega poročila.

### Drugi dvig delniškega kapitala.

Druga redna skupščina je sklenila dvigniti delniški kapital za 2.000.000 Din s tem, da otvori upis 20.000 novih akcij. Po odobrenju tega sklepa in izpremembi pravil s strani ministrstva trgovine, je upravni odbor določil, da znašajo na podlagi imovine Zadruga delnice za stare delničarje 120 Din, za nove 150 Din. S tem se je izvedlo izjednačenje novih akcij s starimi. Stari akcionarji prejmejo lahko tri nove akcije na dve stari, da se s tem rezervira 5000 akcij za nove člane, ki dosedaj še niso pristopili. Pristop se je olajšal: z dolgim, 2½ mesečnim rokom, s podpisom menic za polovično vsoto delnic in malimi obrestmi.

Radi slabega gmotnega stanja učiteljstva in splošne finančne krize je bil uspeh podpisovanja v tem roku le delen, ker je bilo podpisanih le 12.000 delnic. Zaradi tega je odbor podaljšal vpis do konca leta 1923. in sklenil, da lahko stari akcionarji, ki so že vpisali tri nove delnice na dve stari, vpisujejo še nadalje delnice po 120 Din. Z 31. decembrom 1923 je bilo vsega vpisanih 12.589 delnic, ostalo jih je nevpisanih še 7411 delnic. Z

ozirom na ta uspeh je upravni odbor ponovno podaljšal rok in upa, da v par mesecih odda vse delnice.

### Hranilne vloge.

Ob koncu leta 1922. je imela Zadruga 829.984.15 Din vlog, a 31. decembra 1923. leta 1.636.117.52 Din, torej porastek za 806.213.27 Din.

Finančne stiske v obči krizi ni bilo. Največji vložnik je bilo Društvo Rdečega Križa, kar se smatra za posebno pažnjo napram učiteljstvu, ki neumorno deluje na ideji Rdečega Križa. Ta vloga znaša 716.000 Din.

Zadruga je vračala tudi vložnikom vso pozornost in jim je brez roka izplačevala tudi v obči finančni krizi večje vloge, ki so jih dvignili.

### Eskompt menic.

Povpraševanje po denarju je bilo v letu 1923. srednje. Ker je bilo v blagajni dovolj denarja, so se odobrvala in izplačevala posojila. Stanje menic z dnem 31. decembra 1923 je znašalo 1.370.133 Din.

Težkoče so nastajale le pri nerednem odplačevanju in ker je Zadruga potrebovala za posle in nabave v knjigarni večje vsote. Upravni odbor je zato objavil, da naj vsi dolžniki točno ob času urede svoje menične obveznosti. Posojila so se dajala v razmerju delnic. Kredit se je uknil nerednim plačnikom. S tem korektnim postopanjem in redom je Zadruga mnogo pridobila na ugledu.

### Prodaja nepremične imovine.

Ideja upravnega odbora, da se na posestvu v Bosanskoj ulici 71 sezida zgradbo za posojilnico, knjigarno, tiskarno in skladišče blaga, je upravni odbor moral opustiti in to na eni strani radi materialnih neprilik in na drugi strani radi sveta, ker so strokovnjaki izjavili, da svet ni trden in bi zgradba zahtevala betonskega temelja.

Ker upravni odbor ni hotel sprejeti tolikega rizika in bi z zgradbo zastali drugi važni posli in razvoj gospodarske organizacije, je upravni odbor sklenil prodati neporaben svet, Prodaj ga je za 300.000 Din, tako da je imel pri prodaji 86.000 Din dobička.

žalostne preteklosti, a ne v Pedagoški Zbornik 1923.

Ko smo si ogledali tako v glavnih obrisih prva dva dela letošnjega Zbornika, tretji me kot kritika ne zanima, lahko brez nadaljnega raziskovanja in podrobne analize razumemo odpor učiteljstva napram Zborniku ter ga smatramo za povsem zdravega in opravičnega. Tudi če ne bi zahtevali od njega ničesar razen stvarne vsebine in resnih razprav, ga moramo odklanjati. Če pa vpoštevamo, da je to Pedagoški Zbornik, ki izhaja letno, če vpoštevamo, da je namenjen v glavnem osnovnošolskemu učiteljstvu, ki bi mu naj nudil zdravo in krepko duševno hrano ter ga podpiral v njegovem težavnem delu; če vpoštevamo, da je izdan za leto 1923. in to koncem leta, ki je za našo pedagogiko velikega pomena, ker je začelo učiteljstvo samo razmišljati o resni vzgoji najširših plasti našega naroda ter je krenilo s ptujsko resolucijo na nova pota: tedaj šele prav razumemo, kako brezpomemben je letošnji Zbornik za naše vzgojstvo in naše učiteljstvo. Ne samo, da ne vodi vsega vzgojnega prizadevanja pri nas, on niti ne sanja, da se začenjajo tudi v naši domovini novi časi, da je šla in naša pedagogika daleč preko njega ter da ona zahteva resnejšega in stvarnejšega načina dela — z učiteljstvom kot bazo. Brez učiteljstva je vsako sistematično delo na vzgojnem in tudi na pedagoškem polju v naših vzgojnih vprašanjih nemogoče in Zbornik, ki ga ne vpoštevamo, mora ostati zanj tuž.

Učiteljska knjigarna in prodajalnica pisarniških in šolskih potrebščin.

O tem podjetju pravi poročilo sledeče:

»Naša knjigarna je s svojim solidnim, točnim in hitrim poslovanjem bolj in bolj osvajala trg po vsej deželi. Imajoča najboljše blago domačih in tujih tovarn, veliko zalogo in izbiro, ji je bilo mogoče, da je sprejemala in izvršila tudi vsako večje naročilo. Ker je kupovala blago z razpoložljivim denarjem in se ravnala po geslu »z velikim obratom in raje manjšim dobičkom«, je krog odjemalcev intenzivno naraščal, kar se vidi iz obrata, ki ga je imela v letu 1923.

Konstatirati pa moramo, da je mnogo učiteljev in učiteljic, delničarjev in nedelničarjev, ki se zelo malo zavedajo in intereso posebno za podporo knjigarni. Kadar se zbudi tudi pri njih stanovska zavest in se tudi oni priključijo drugim zavednim tovarišem in tovarišicam, da vsi složno, vzajemno in z ljubeznijo podprejo svoje gospodarske ustanove, tedaj se bo lahko še z večjim uspehom in poletom razširil zavod, ki bo služil stanu, prosveti, kulturi in vsemu narodu.«

### Glasilo Učiteljske zadruge.

Zadruga je izdala svoje gospodarsko glasilo z naslovom »Učiteljska zadruga«, ki je izšlo v letu 1923. v 8 številkah. Uredništvo lista je redno dajalo točne informacije o kretanju vseh poslov v Zadrugi in knjigarni. List je prinašal članke ekonomske in splošne finančne vsebine, da je s tem Zadruga regulirala tudi vplive na lastno gospodarsko stanje ter priporočala knjigarno. Vse se je izkazalo zelo dobro in je rodilo dobre rezultate, ker je reklama imela tako dober uspeh, da je knjigarna svoje posle v mnogem povečala in pridobila velik kader novih vzorcev in odjemalcev ter je pridobila tudi na ugledu.

### Izdanja Učiteljske knjigarne.

Učiteljska knjigarna ima tudi popolnoma samostojno organizirano književno založbo. Natisniti je dala učne knjige, ki jih je izdala leta 1922. Tisk se je izvršil v manjšem številu in to radi morebitne izpremembe učnega načrta, da ne bi potem ostala večja zaloga in bi knjigarna ne trpela škode. Tehniška oprema vseh knjig je prvovrstna.

Ta kratka kritika Zbornika se dotika le ene strani, namreč njegovega načina dela, njegove stvarne vrednosti in njegove uporabnosti za naše učiteljstvo. Čisto zanemarjati pa moram drugo stran — kaj bi bil Zbornik moral prinesiti, a česar ni prinesel. Če vzamemo ptujsko resolucijo, zagrabimo za en konec velikega dela, ki ga je učiteljstvo začelo in vršilo tekom tega leta. Če pa hočemo zagrabiti za drugo delo, je treba že temeljitega poznanja in zasledovanja vseh novih pojavov v naši pedagogiki in v našem vzgojstvu. Jaz se za sedaj nikakor ne čutim sposobnega, da bi tudi samo načel ta drugi del. Dobro bi pa bilo, če bi mogel na primer »Popotnik« rešiti to vprašanje s pomočjo učiteljstva in kulturnih delavcev na vzgojnem polju. Eventualno bi lahko par učiteljev, ki bi bili kos nalogi, prevzelo raziskovanje te snovi ter pripravilo gradivo za bodoči Zbornik. Meni se namreč zdi, da bo leto 1923. v naši pedagogiki in v našem vzgojstvu pomenilo početek nove dobe stvarnega dela in da je vredno, da napravimo bilanco o vsem, kar je bilo in kar se je začelo.

Misliti moramo tudi že sedaj, kako urediti prihodnje številko Zbornika, in odločilno besedo ima tukaj vsekakor naše učiteljstvo. Ono mora odločiti, ali bo hodil Zbornik še po stari poti, katere verna slika je letošnji Zbornik, ali pa krenemo na novo pot resnega dela. Zato bi predlagal, naj se zglasijo resni kulturni delavci iz učiteljskih vrst samih s svojimi predlogi.

## LISTEK.

DR. ŽGEČ FRANJO:

### Pedagoški zbornik 1923

(Konec.)

c) Ljudska visoka šola v Ljubljani. — Nočem polemizirati zoper ljudsko visoko šolo v Ljubljani, vendar se mi zdi, da smo se i mi Slovenci vsaj teoretično in deloma tudi praktično dokopali do večjih rezultatov in se povzpeli do večje višine, nego jo kažeta pričujoča študija o bistvu ljudske visoke šole in praktično delo, ki je spodaj navedeno. Jaz ne razumem, čemu sploh potem raziskujemo vzgojne probleme, če rezultate raziskovanja kratkoma negiramo ter hodimo vedno po starih potih, ki so se že davno izkazala za nezadostna in ne učinkujoča. Z lepo zvenečimi frazami o socialnem in etičnem prepovedu ter s Schelerjevimi mislimi o ljudski visoki šoli se ne da zakriti dejstva, da to ni nikaka ljudska visoka šola in da po tej poti tudi nikdar postati ne more. Čemu smo se borili zoper ljudske visoke šole v Mariboru, v Celju, na Jesenicah, v Zagrebu, ali mar zato, da hodimo sedaj za njimi ter bijemo samega sebe s pestjo v obraz? Kje je konsekvencnost, kje je tisto sveto prepričanje, s katerim smo se borili še lani za novo vzgojo najširših plasti našega naroda? Razumem in vidim, da sem se varal. Bil je moj notranji ogenj, bile so tisto moje ideje, ki jih sedanji organizatorji ljudske visoke šole

v Ljubljani niso doumeli in jih nikdar doumeli ne bodo, čeprav so kazali videz, da se strinjajo z njimi. Niso sami doživeli potrebe vzgoje našega naroda, zato tudi njenih zahtev ne razumejo. Toda dovolj o tem, ker sem se razgrel in bi bil lahko pristranski.

d) Naredba. — Ne poznam drugih naredb in ne poznam tudi vzroka, zakaj je Ped. Zbornik prinesel baš to naredbo, ki je hotela uvesti nekaj policijski sistem med učiteljstvom samim, ki nasprotuje najprimitivnejšim pojmom samostojnosti učiteljeve osebnosti, a tudi najprimitivnejšim pojmom pedagogike. Kolikor vem, je moral minister prosvete to naredbo umakniti na pritisk UJU,\* torej ni v veljavi. Pač pa ostane lep dokument, kako poskuša večkrat vlada ali tudi posamezna osebnost gaziti samostojnost vzgojiteljev naroda. Če jim moramo kaj dati, je to gotovo samostojnost v mišljenju, razsojanju in tudi v svetovnem naziranju, ki si ga naj pridobijo sami brez pritiska vlade in cerkve. Naš narod ne potrebuje strth hinavcev, njemu treba močnih, odkritih in samostojnih poštenjakov za vzgojitelje in naj bodo potem tega ali onega svetovnega naziranja. Ta naredba opozarja učiteljstvo naravnost, da mora biti vedno pripravljeno boriti se za svojo samostojnost in suverenost, da mora čuvati svoje pravice, ki jih ima kot vzgojitelj naroda. Naredba sama pa spada v spominski album

\* Bajle samo za prečanske kraje. — Opomba uredn.



Poleg učnih knjig je izdala knjigarna v letu 1923. tudi osem knjig leposlovne in pedagoške vsebine, s katerimi je pomnožila leposlovno in pedagoško literaturo. Vse knjige je dala prej knjigarna pregledati strokovnjakom in šele po ugodni strokovnjaški oceni so se dale natisniti. Tako je izdala samo prvovrstna dela.

Ker se je papir in tisk zelo podražil, je smatrati cene knjig učiteljske založbe za jako nizke in to učne knjige in leposlovne knjige, posebno pa z ozirom na druge založbe. Prodaja knjig pa vkljub takim cenam ni dala pričakovanih rezultatov, pač pa so se poprodale knjige prejšnjih zalog.

Učiteljska knjigarna hoče tudi nadalje zalagati mladinske literature in — če ji bodo sredstva dopuščala — izdajati tudi druge knjige za narod in pedagoške knjige za šolo in učiteljstvo. Dvigniti se hoče na stopnjo prvovrstnih založništva.

### Kooperacija Učiteljske zadruge in knjigarne z učiteljskimi organizacijami.

Poročilo pravi: Učiteljska zadruga in Učiteljska knjigarna sta ostali tudi v letu 1923. dosledni v politiki pomoči in vzdrževanja vseh učiteljskih organizacij in institucij in ta politika se hoče vzdržati še nadalje, da se na ta način čimbolj zainteresira učiteljstvo za zadrugo, posebno za knjigarno. Na ta način se hoče dopetiti do tega, da se vzajemno čimbolj zavzamemo za lastna podjetja in jih spravimo v čimboljši položaj, ker le na ta način lahko omogočimo še večjo akcijo na prosvetno kulturnem polju, si utrdimo gospodarske prilike našega stanu in naših ustanov.

Učiteljska zadruga je tudi kooperirala z učiteljskimi gospodarskimi podjetji »Natošević« v Novem Sadu, kjer je tiskala svoja izdavanja in z društvom »Zavičaj« v Skoplju, ki ga je podpirala gmotno in z blagom. Tudi v nadalje hoče kooperirati z učiteljskimi organizacijami, jim gmotno pomagati in v obče dobro s tem pospešiti njih delo, da bo čim agilnejše.

### Zavarovanje.

Učiteljska zadruga je v letu 1923. delovala tudi na zavarovanju učiteljstva za življenje, šol in drugih zgradb, blaga in stanovanj proti požaru, in sicer kot generalni zastopnik društva Jugoslavija na podlagi pogodbe. V svojem listu »Učiteljska zadruga« je pisala mnogo o važnosti in potrebi zavarovanja za življenje, šolskih zgradb itd. Zadruga je vršila zavarovanje pod zelo ugodnimi pogoji, ki jih niso dale druge družbe. Uspeh je bil zelo dober. Zadruga je v letu 1923. zavarovala proti požaru zgradbe in stanovanja v višini 11.360.000 Din, za življenje pa v višini 273.000 Din, pri čemur je poleg lepe provizije imela tudi to korist, da je brezobrestno uporabljala daljši čas večje vsote denarja.

Ker daje Učiteljska zadruga poleg popusta tudi provizijo vsakemu učitelju,

ki izvrši na njen račun zavarovanje, pričakuje, da se bo zavarovanje še dvignilo in bo to donajalo našim gospodarskim podjetjem še več dobička. Zato je v interesu učiteljstva, da se za življenje in da šolske stavbe zavarujejo le potom lastnih gospodarskih podjetij.

### Čisti dobiček v podporo prosvetnim, humanim in kulturnim ustanovam.

Poleg drugih podpor je za leto 1923. določila Učiteljska zadruga tudi od čiste-ga dobička svoj delež tem ustanovam, in sicer: Poverjeništvu UJU v Beogradu 3000 Din, Izvršilnemu odboru UJU 2000 Din, Organizaciji učiteljic 300 Din, Društvu Rdečega Križa 1000 Din, Srpski književni zadrugi 1000 Din, beguncem iz Male Azije 50 Din, Dečjem sklonišču 158 Din, fondu učiteljske knjigarne 86.148.65 Din itd.

### Sklep.

Prinašamo to poročilo o gibanju srbskega učiteljstva na stanovsko gospodarskem polju, ker smatramo za zelo važno nalogo medsebojnega spoznavanja, če hočemo priti kedaj do tesnejšega medsebojnega delovanja, ne samo medsebojnega, temveč tudi skupnega delovanja.

So pa prilike približno iste kakor pri nas, zato bo tudi marsikateri migljaj, ki je v poročilu, dobro služil našim članom. Srbsko učiteljstvo je s svojo veliko zavdnostjo do podpiranja lastnih gospodarskih stanovskih podjetij dvignilo ista v tem kratkem času na tako višino, da jim delajo čast. Iz vsega poročila je razvidno, koliko moči črpajo podjetja od direktnega gospodarskega stika učiteljstva z njimi.

Njih zglede naj bo v vzpodbudo vsemu, celokupnemu našemu članstvu — saj gre za dobro našega stanu. —k.

### Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Članom učit. podružnice Fer. Saveza za Laški okraj. Pri zadnjem zborovanju 5. t. m. smo ustanovili učit. podružnico Fer. Saveza. Ker pa je prišla pri zborovanju ta točka žalibog zadnja na vrsto in so že nekateri tovariši in tovarišice odšle, je cela stvar izpadla mnogo bolj klaverno kakor sem pričakoval. Zmašil se je v naglici odbor in razšli smo se. — Nekateri pristopivši člani so plačali takoj pristopnino 14 Din in vzeli tudi članke izkaznice v izpolnitev. Prosil sem, da mi jih pošljejo čim prej — a do danes še nisem ničesar prejel. Drugi zopet so plačali pristopnino že lansko leto — pa niso vzeli izkaznic. Mogoče, da so tudi taki, ki niso poučeni o Fer. Savezu — pa bi pristopili. Da se razčisti ta kaos in bo sploh omogočeno poslovanje podružnice, prosim priglajene tovariše in tovarišice sledeče: Oni, ki imajo že izkaznice, naj mi izpolnjene nemudoma pošljejo v vsoto 14 Din (če že niso plačali pristopnine). Drugi, ki so se priglajali, pa niso vzeli izkaznic, naj mi takoj sporoče, da jim te

»Glasbena Matica« h koncu. Kaj misliš, da je občinstvo aklamiralo Premrova (dasi je tudi zaslužil), ki se je moral stirikrat zahvaliti? Pesem, pesem je tako ugajala, kakor rahel dežek po večmesečni suši. Seveda je bilo tudi izvajanje hvalno. A hvalno je bilo tudi izvajanje »Glasbene Matice«. Toda pesem ni ugajala ne Tvoja, ne Lajovičeva. To so Gregorčičevi zimski dnevi! Tak dan solca in ledenih biserov nam v svoji krasoti imponira samo nekaj trenutkov, a ogrel nas nikdar ne bo. Zraven pa še Premrl in Kimovec! Kakor sveže pivko, ki tako prekipeva teorija, toliko je je preveč. Toda: siva vsa je teorija in mrzla. Gorkote manjka in poezije manjka! Premrlov »Korotan« ne ugaja in Lajovičeva »Kiša« je komaj boljši. In Tvoj ženski zbor: »Dragemu so se oči skalile...« ni uspel, četudi si ga spremljal sam. —

Čemu Ti to pišem in Te spravljam v slabo voljo? Pravijo, da je to moderna glasba. Ta upor proti naravi je modern?! Naj se gre solit taka moda, ki naravo postavlja na glavo! Kar je naravno, je zdravo, kar je zdravo, je lepo. Glasba mora v glavnem vplivati na srce, ne pa na razum. Teoretična glasba pa ne more vplivati na srce, ker ga sama nima, ker ni naravna. In ker ni naravna, ne more obveljati, ne more obstati.

To so moje misli in moji občutki. Pa nisem sam. Povem Ti jih zato, ker Te imam rad osebno in kot skladateljja in ker sem prijatelj lepe glasbe, ki človeka res dviga. Občudujem veliko pridnost, množino teorije, akuravno izvajanje, a

pošljem in mi jih s pristopnino vred vrnejo v najkrajšem času. Tistim pa, ki žele pristopiti, sem s pojasnili vedno na razpolago! Prosim samo znanako za odgovor, ker še nismo določili podružnične članarine in nimamo sredstev. — Če moja prošnja pravočasno ne bo imela uspeha, se vpišemo preostali člani v kako drugo učiteljsko podružnico Fer. Saveza in naše podružnice, komaj oživljene, ne bo več. Anton Beg, Trbovlje-Vode.

### Splošne vesti.

— Dekreti o prevedbi so zakasnilo radi formalnih težkoč in malega števila osebja pri oddelku. Nima pa to nič skupnega z nakazilom plač 1. maja, ker se bo nakazilo izvršilo ne oziraje se na to, če ima učiteljstvo dekrete v rokah ali ne, in sicer tako, kakor bo odredil finančni minister, oziroma ministrski svet.

— Pritožba na Državni Svet. Ministrstvo prosvete je izdalo odlok O. N. Br. 17.506 od 5. aprila 1924, da učiteljem in učiteljicam pri pritožbi na Državni Svet ni treba zahtevati formalnega dekreta o prevedbi s podpisom ministra prosvete, ker bo Državni Svet reševal pritožbe na podlagi dekreta, ki ga vsakdo prejme.

— 15% dodatek po čl. 31. službene pragmatike pripade učiteljstvu po končanem 30. službenem letu, ker tedaj doseže najvišjo stopnjo osnovne plače; v pokojnino pa se mu šteje ta dodatek s končnim 32 službenim letom, ker traja službena doba za učiteljstvo 32 let.

— Nakazilo potnin učiteljstvu. Prosvetni oddelek za Slovenijo je prejel kredite za potnino in prehrano veroučiteljev, dušnih pastirjev, učiteljev na ekskurendnih šolah in učiteljic ženskih ročnih del, ki uče inven svojega bivališča, za čas od 1. januarja 1921 do 31. julija 1922. Da se pripadajoči zneski čimprej izplačajo, pozivljam prizadete učne osebe, naj predložijo vsaj do 28. aprila 1924 sledeče podatke: 1. Ime, priimek, poklic in redno bivališče. 2. Ime šole izven rednega bivališča, na kateri so poučevali. 3. Število poti (tja in nazaj šteje za enkrat). 4. Razdalja od rednega bivališča do šole v smislu točke 2. 5. Ako je ta šola oddaljena nad 5 km: a) Ali so poučevali isti dan dopoludne ali popoldne; b) ali je učna oseba obojevala izven svojega bivališča. 6. Kakovost poti (strma, kamnita, ravna, gladka). 7. Ali je učna oseba že prejela kaj na račun potnine in obednine za navedeni čas. Veroučitelji dušni pastirji naj predložijo svoje prijave, potrjene po šolskem vodstvu, neposredno računovodstvu delegacije ministrstva financ, odseku za pokrajinsko upravo, oddelek II. (Ljubljana, Bleiweisova cesta 10). Ostale učne osebe pa po uradni poti na prosvetni oddelek za Slovenijo; šolska vodstva in okrajni šolski sveti naj potrdre istinitost podatkov. Te prijave morajo predložiti vse v poštevi prihajajoče učne osebe, ne glede na to, ali so že predložile kakšen izkaz za omenjeni čas. Na že predlo-

ogreje me ne. Oprosti torej in brez zamere!

Srčno Te pozdravlja itd.

G. Žirovnik je utemeljeval tudi na ljubeznjivo-šaljiv način svojo averzijo nasproti moderni, »disonančni« glasbi ustmeno g. H., ki ga je ravnokar obiskal. Pripovedoval je, kako je kvartet, sestojč iz pevcev kakor n. pr. njega samega, Razingerja, Majerja in še nekega gospoda, prepeval nekoč pod steno blejskega gradu. Tam je baje zelo lep, dolgotrajen odmev. Razinger pa je imel navado, da je v sklepnem akordu pesmi rad zavil v kako disonanco. To je storil tudi takrat. No lepi, sklepni akord pa je trajal daljše, čim Razingerjeva disonanca, ki jo je, kakor pravi G. Žirovnik, narava takoj izločila kot njej sovražno. Narava tedaj ne trpi disonanc, ako niso naravne. Naravne pa so takrat, kadar hoče narava ž njimi doseči gotov efekt. Zakaj imamo n. pr. pelin? Zato, je rekel g. Žirovnik, da se nam — sladkor boljši zdi! Ako udariš brez izbere z roko po strunah klavirja, zvene le bodo najdalje le one strune, ki tvorijo naravne konsonance.

To so seveda sklepi in rezultati, katerim bi se dalo s pridom ugovarjati.

Namen naš je, da pri naših čitateljih, ki so s priprostim narodom v stiku in so semtertam imeli priliko slišati njegovo sodbo o takozvani »moderni« glasbi, izgovemo bodisi resno, ali šaljivo anketo. Morda bi bila poučna za glasbenike, ki producirajo in reproducirajo, za pevce, pa tudi za one, ki jim je poslušanje le v zabavo in oddih.

žene izkaze se prosvetni oddelek ne more ozirati, kakor tudi ne bo mogel iz državnih proračunskih ozirov upoštevati pri sedanjih kreditih netočnih, ali po označenem roku vloženi prijav. Da se more točno ugotoviti tudi potrebsčina na potninah in obednini za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924, naj prizadete učne osebe predložijo še posebne, od gornjih prijav ločene izkaze za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924 v istem roku po isti poti. Ta razglas naj vse prizadete učne osebe in podrejeni uradi sprejmejo takoj na znanje; drugih obvestil ne razpošljem. — Šef prosvetnega oddelka za Slovenijo: Dr. St. Beuk s. r.

— Glavni seznam knjig knjigarne Učiteljske tiskarne je pravkar izšel in je bil razposlan šolskim vodstvom. Katalog ima to posebnost, da imajo knjige lastne založbe poleg naslova tudi kratko vsebino vsake knjige. Takega kataloga smo si želeli in smo ga priporočali v »Prosveti«, da ga naj izdajo vsa založništva. Posebno prikladen je ta katalog za knjižničarje. V uvodu čitamo v tem oziru sledeče: »Knjižničarje javnih knjižnic opozarjamo, da je seznam posebno primeren za izposojevalce knjig v knjižnicah, ker si na podlagi tega seznama lahko hitro izberejo knjigo, ki odgovarja njihovemu okusu in ki bi jo radi čitali, kar jim omogoča pri knjigah naše založbe kratek opis vsebine dotične knjige. Knjižničarji naj dajo zato ta katalog na razpolago posvetnikom in čitateljem svojih knjižnic in naj v slučaju potrebe zahtevajo še en izvod kataloga v ta namen, saj je v interesu dobre stvari same, da se naše čitajoče občinstvo v čimnajvečji meri seznanji z njegovo vsebino.« — Katalogu je pridejan tudi cenik zbirke živali Tvornice učil in šolski potrebščin. Vsi tovariši in tovarišice, ki bi potrebovali katalog za lastno uporabo ali za naročila v knjižnicah, naj to sporoče Učiteljski tiskarni po dopisnici, ki jim ga dopošlje brezplačno. Javite hkrati knjižnice in trgovine v svojem kraju, katerim bi se poslal katalog in ki prodajajo šolske potrebščine v vašem kraju, da jim tvornica učil pošlje cenik ravnih, trikotov in drugih potrebščin, ki jih ima v zalogi. Trgovine je javiti Tvor-nici učil in šolskih potrebščin v Ljubljani.

— Drevesničarji! Na razpolago je še 4000—5000 lepih enoletnih jabolčnih in hruševih divjakov pri šolskem vodstvu v Velenju.

— UČITELJE - KNJIŽNICARJE IN ONE, KI SE ZANIMAJO ZA KNJIŽEVNOST opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna razposlala te dni vsem šolskim vodstvom svoj najnovejši »KATALOG« vseh slovenskih knjig. Šolski voditelji naj dajo katalog na upogled tudi učiteljstvu in naj ga učiteljstvo tudi samo zahteva od voditeljev. Učitelje - knjižničarje narodnih knjižnic, katerim katalog pomotoma ni bil odposlan, opozarjamo, naj ga takoj zahtevajo po dopisnici za svojo knjižnico in jim ga tiskarna naknadno brezplačno pošlje. Tudi učitelji, ki si hočejo nakupiti knjig, ga dobe.

— AKO IMATE V SVOJEM KRAJU KNJIŽNICO, POGLEJTE, če je prejela najnovejši katalog knjig Učiteljske tiskarne. Ako ga ni prejela, sporočite po dopisnici, da se ji ga dopošlje. Sporočite natančne naslove vseh knjižnic v vašem kraju v to svrhol!

— Zasebni frančiškanski gimnaziji v Kamniku je odreklo ministrstvo prosvete pravico javnosti.

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi črkami.

— Svečana vzdava spominskih kamnov Sokola I. na Taboru v Ljubljani, ki bo v zvezi z velikimi prireditvami na binkoštno soboto, nedeljo in ponedeljek, se v podrobnostih pripravila. Načrt svečanosti je izdelan in posamezni odseki slavnostnega odbora so zaposleni z delom za pripravo vseh točk programa. Slavnost se otvori s prireditvijo v opernem gledališču; na sporedu so telovadni nastopi, solospjevi prvih opernih moči, nagovor in uprizoritev tretjega dejanja opere »Gospodsvetski sen«. — Binkoštna nedelja bo društveni sokolski dan, namenjen skušnjam (dopoldne), javni telovadbi (popoldne) in se zaključi s sliko »poklonitev društvenim dobrotnikom in sokolska zaprisega«. Zvečer na binkoštno nedeljo ljudska zabavna prireditvev. Binkoštni ponedeljek je dan vzdave spominskih kamnov in dan gostov. Zjutraj bodo telovadne skušnje, ob polenajstih vzdava kamnov, pozdravi gostov, ob poldvanajstih spreved Sokolstva in naprednih kulturnih udruženj. Popoldne bo javna telovadba gostov, vojaštva, župe Ljubljana I. in Sokola I. Zaključek tvori dramatsko

### Janko Žirovnik o koncertu „Zveze slovenskih pevskih zborov“.

Janko Žirovnik, naš učiteljski senior, prvi nabiralec in harmonizator slov. nar. pesmi in dolgoletni pevovodja pevskega zbora lastnega imena, je komponistu Emilu Adamiču takoj po koncertu Zveze slov. pevskih zborov napisal daljše pismo o svojih vtisih, ki jih je na tem koncertu sprejel. Nekaj mest iz tega pisma, ki nam ga je g. Emil Adamič prečital, priobčujemo (saj nam g. Janko Žirovnik tega najbrž ne bo zameril), ki so izraz občutenja in misli mnogih ljubiteljev naše slovenske pesmi. Ne strinjamo se sicer brezpogojno z vsem, kar piše gosp. Janko Žirovnik; dosti pa je vendarle takega, (če je vse res, kar gosp. Žirovnik trdi), da se nam ne zdi napačno, ako damo temu »ljudskemu glasu« tudi javni izraz. G. Žirovnik tedaj piše g. Emilu Adamiču: \*

### Dragi prijatelj!

Pri nedeljskem koncertu smo videli in občudovali veliko pridnost in delo, a — uspeh je bil razmeroma mal. Ljudje so šli iz koncerta praznih src. Zakaj? Odgovor imaš v izvajanju Tvojih dveh skladb, tiste: »Kregala se vdova...«, ki so jo peli pevci »Drave« s solisti in »Molitev pastirčkov«, ki jo je izvajala naša

\* K zadnjemu našemu poročilu moramo pripomniti še to, da je bilo na koncertu petih največ pesmi od tovariša Emila Adamiča. Op. uredn.



Z vstopom v nacionalno državo je postala naša organizacija nositeljica važne kulturne in prosvetne naloge; čimjače in čimširše bo njeno kulturno in prosvetno delovanje tembolj bo služila narodu in državi. Kulturno in prosvetno delo naj ne bo le sredstvo drugim ciljem temveč naj služi samo svojemu vzvišenemu idealu.

# PROSVETA

Glasnik Poverjenišva UJU v Ljubljani  
o kulturnem in prosvetnem gibanju učiteljstva.

Kdor plove brez smotra in jasne smeri v svetovni reki, je izgubljen, ta služi le drugim; zato se moramo vprašati: ali imamo pravi smoter, pravi ideal, brez pravega ideala in jasne smeri ni mogoč napredek. Kake kulturne in prosvetne ideale imamo izven šole? Usmerjajmo tudi v tem pravcu svojo pot!

## Poprišča našega prosvetnega dela.

(Potreba statistike o našem prosvetnem delu).

(Dopis od mlajšega tovariša.)

Idealizem in nazori naših najmlajših tovarišev so zdravi, to nam je porok boljše bodočnosti, našim starejšim tovarišem je pa to veliko zadoščanje, ker vidijo, da je njih delo in trud obrodilo zdravo seme. Tudi pričujoči članek nam je priča o tem, ker izvira iz kroga naših najmlajših.

Uredništvo.

»Učiteljstvo se omejuje preučevanje štiri stene«?! Evo jih naših kruhorezov, ki so nam vrgli to frazo ravno v trenutku, ko preživlja naš stan čase, kakršnih morda ni nikoli poprej. Taki in enaki očitki so precej trpki in prihajajo že nekaj časa sem od prav različnih strani. Nas puščajo popolnoma hladne, ker se učiteljstvo dobro zaveda svojega dela v šoli in izven nje, ki ga vrši z vsem svojim idealizmom, vkljub svojemu slabemu gmotnemu položaju in v ne baš najugodnejših priložnih razmerah.

Brez dvoma je prosvetno delo učiteljstva važnega pomena za narod in državo sploh; zakaj ono zasleduje vzvišene cilje, izobražuje ter dviga ljudstvo iz vsakdanjega egoizma in materijalizma k skupnemu delu in altruizmu, kar je zlasti sedaj, v povojnih razmerah, nemale važnosti.

Učitelj naleti pri tem na jako težko premagljive ovire, povzročene od naših protivnikov, ki hočejo imeti nad ljudstvom prvo in zadnjo besedo. Mi sami najbolj občutimo udarce in polena, ki se nam mečejo pri tem poslu pod noge. Zaradi tega seveda niti najmanj ne klonimo, dobro zavedajoč se, da si človek pri delu pridobi poleg prijateljev tudi številne sovražnike, ki pa itak niso bili nikoli naši prijatelji. Pri vsem tem delovanju smo navezani sami nase, podpore od oblasti ni v oni izmeri, ki jo rabimo; edino zavest, da zasledujemo občekoristen namen, nas vzpodbuja k vztrajnosti. Le samozavest, zaupanje v lastno moč, brez pretirane boječnosti in omahovanja, pripomore k uspehu. Tudi morebitni neuspehi imajo kot izkušnje svoj pomen, zakaj kdor nima izkušnje, ta ne more delati. S trdno voljo in neupogljivim značajem si učitelj kmalu pridobi zaupanje in spoštovanje ljudstva.

Delovanje učiteljstva na prosvetnem polju je tako mnogobrojno in mnogovrstno, da niti mi sami nimamo o tem skupne in natančne slike. Ono je usmerjeno na najrazličnejše panoge in sega daleč nazaj v čase, ko smo težko prenašali gospodstvo tujih mogotcev. Že takrat je učitelj deloval v jugoslovanskem duhu, seveda bolj natihoma in v skrčenem obsegu, ker je nad njim visel Damoklejev meč, v podobi Šusteršič-Lampetovega biča. Ko smo pa ob težko pričakovanem prevratu vrgli raz sebe suženjske okove in zadihali čisti zrak svobode, je učiteljstvo s podvojeno silo pričelo vcepljati ljubezen do svoje lastne domovine mladini in ljudstvu, vedno spominjajoč se pri tem na trpljenje naših neodrešenih bratov pod grabežljivo imperialistično roko.

V to svrhu je učiteljstvo ustanovljalo najrazličnejša prosvetna društva, že obstoječa pa oživljala in jim razširjalo njih obseg. To dela tudi sedaj in bo nadaljevalo v prihodnje, v trdnem prepričanju, da bo naša mlada generacija in država dosegla boljše bodočnost le z delom.

Smelo lahko trdim, da je največ podeželskih sokolskih društev nastalo ravno na vzpodbudo učiteljstva. Saj je učitelj navadno prvi in edini faktor v vasi, ki podvzame iniciativo za prosvetno delo. V teh društvih učiteljstvo pridno goji telovadbo z deco in odraslo mladino, držeč se načela, da v zdravem telesu biva zdrava duša. Moramo imeti pred očmi, da na deželi ni telovadnic niti orodja, ki je za telovadce najbolj privlačno. Mlada sokolska društva si morejo le polagoma nabavljati orodje.

Imamo mnogo podeželskih pevskih društev, čijih petje vodi učitelj in ki dosežajo prav lepe uspehe. Žal, da ni dana vsakemu prilika izvežbati se v tej stroki

Odvisno je, v kake prilike pride učitelj, kjer se more izpopolnjevati ali pa tudi ne. V ugodnih razmerah zadobi veselje do prosvetnega dela in svojega poklica sploh, v nasprotnem slučaju pa izgubi še tisti zmisel, ki ga prinese s seboj.

Poleg šolskih odrov, ki bi jih morala imeti vsaka šola, se peča učiteljstvo s podeželskimi ljudskimi odri, kjer se zbira in izobražuje odrasla mladina. Tu vodi učitelj režijo in prevzame navadno tudi najtežjo vlogo. Tudi odri se bore s prostornimi težkočami, razen tega ni primeren iger vedno na razpolago. Zaradi majhnega prostora in malega števila igralcev morajo biti igre tem razmeram prirojene.

Številni so tudi tamburaški in drugi orkestralni zbori pod spretnim vodstvom izvežbanega učitelja.

Knjižnice in bralna društva je učiteljstvo že od nekada pridno ustanovljalo. Marsikatera vaška knjižnica razpolaga s številnimi dobrimi knjigami.

V bralnih društvih in ob drugih priložnostih vrši učiteljstvo najraznovrstnejša predavanja in govori navduševalne vzpodbudne govore.

Tako bi lahko našteval še dolgo vrsto drugih panog prosvetnega delovanja, katerim se učiteljstvo posveča v blagor in dobrobit ljudstvu. Naj nihče ne misli, da nameravam tu izcrpno podati sliko učiteljevega prosvetnega delovanja. Njegovo delo zunaj šole je tako mnogovrstno, da tudi več številik tega lista ne bi moglo podati ne izcrpne in ne površne slike. Dobro bi bilo, ko bi se kak starejši in izkušeni tovariš oglašil in bi podal smernice, bodisi za posamezne panoge, bodisi skupno, kar bo nam mlajšim posebno dobrodošlo. Kake stalne enotnosti se seveda ne da predpisati, ker so okoliščine najrazličnejše in se je treba na te vedno ozirati.

Pri raznih telovadnih, pevskih in drugih nastopih, združenih s prireditvami, ki prinašajo društvom potrebne gnotne vire, prevzame učiteljstvo najvažnejše in najtežje delo. Žal, da so ti viri z raznimi taksami hudo okrnjeni, kar za prosveto gotovo ne bo imelo dobrih posledic.

Kako važno in koristno misijo vrši učiteljstvo na gospodarskem polju v prospeh in dobrobit ljudstva — zlasti kmetijskega in delavskega — pričajo številne posojilnice, zadruge, gasilna društva itd., ustanovljena po inicijativi zaslužnih naših tovarišev. Na tem polju bi faktorji, ki po nas tolčejo, našli zaslužne delavce, ki so žrtvovali vse svoje življenje delu za narod.

Šolski prostori so le malokje porabni za prosveto in vrši učiteljstvo delo po raznih drugih lokalih, kar često ni v prid dobri stvari. Potrebne bi bile telovadnice, kjer bi se osredotočilo in koncentriralo vse prosvetno delo, s čimer bi pridobila šola kot torišče prosvete na svojem pomenu in ugledu; potrebna bi bila tudi jasna določba v zakonu, da sme učiteljstvo vedno uporabljati šolo za izvenučne prosvetne namene.

Že iz teh vrstic je razvidno, da je učitelj zaposlen, poleg svojega težkega dela v šoli, na najrazličnejših poljih izven nje. Razen tega je v nasvetih navezan skoro izključno samo nase; zato ni čuda, ako zahtevamo večje splošne in strokovne naobrazbe, posebno pa vzgoje naraščaja tudi za izvenšolsko delo že na učiteljskih.

Delovanje izven šole odvrča od alkohola in nikotina, da učitelju neki življenjski zmisel in poživi tudi poklicno življenje, ker drugače je bivanje v zapuščenem in konservativnem kmetemskem kraju dolgočasno in duhamorno in se čuti učitelj osamljenega, če si ne poišče — dela. Nespametno je pa koga siliti v to ali ono panogo, za katero nima ne veselja, ne potrebne izvežbanosti. Je še mnogo drugih strok, katerim se učitelj

lahko posveti, da s tem koristi celokupnosti. Tudi v svojem poklicu v šoli se mora učitelj izobraževati in izpopolnjevati.

Da bo naše delo tem uspešnejše, je pred vsem treba medsebojnega podpiranja in strpnosti, čeravno disharmonija pri tako različnih značajih, kakor so med nami, ni izključena, predvsem pa se oklenimo naše stanovske organizacije. Mlajšim učiteljem bodo izkušnje in zgledi starejših dobrodošli, ker oni potrebujejo dobrih in izkušenih mojstrov za vzor.

Žalibog moramo svoje moči in sredstva tako uravnati, kakor zahtevajo naša razpoložljiva sredstva in pa naš nad vse kritični eksistenčni položaj. Marsikateri mlajši učitelj se v začetku svojega službovanja zakopje v dolgove, iz katerih se ne izmota več let, ali pa si nakopje bolezni, čije posledice je seveda dopust. To sicer ni povsem lastna krivda, zakaj k temu pripomorejo naše slabe plače in desolatne stanovske in prehranjevalne razmere, katerim je učiteljstvo nemalo izpostavljeno; vendar pa se taki slučajji v zahvalo ocenjujejo raje od slabše, kakor od dobre strani. Danes še zboleti ne smeš, ker ti to ni v čast ne v korist, poleg tega prideš še »zgoraj« v slabo luč.

Med našim ljudstvom je še vedno razširjeno mnenje, da ima učiteljstvo ogromne plače in da kmetje plačujejo vse davke le radi nas. Za tako mnenje so svojčas poskrbeli demagoški in šoli nasprotujoči elementi. Nam se zaračunava hrana in stanovanje po današnjih visokih cenah, ne pa po naših nizkih mesečnih prejemkih.

Naše oblasti in širša javnost nima pravega vpogleda o naših prizadevanjih izven šole in o težkem stališču. Učiteljstvo je ponekde skoraj edini faktor, ki propagira geslo »sloga jači, nesloga tlačiti«, nasproti mnogobrojnim defetističnim elementom, ki izrabljajo zato vse ljudske strasti in instinkte proti nam.

Kdor ni bil pri številnih volitvah v zadnjih petih letih priča in središče volilnih borb, ta nima pojma o protiučiteljski gonji. Časopisni napadi nam neprijaznih listov so le mal refleksi ostudnega in zlobnega početja proti učiteljstvu.

Ni treba smatrati za zgolj materijalizem, če se kdo spusti na realna tla in obravnava probleme, ki so predpogoj za eksistenco. Ne malodušnost, ampak gola fakta so, preko katerih ni mogoče iti. Učiteljstvo vrši vzvišeno nesebično delo, kakor malokateri drugi stan, zato pa se čutimo tudi v prejemkih zapostavljene za vsemi drugimi. Zagovarjali se pa ne bomo, ker ni to namen in nam tega tudi ni treba.

Naredimo o svojem podrobnem delu izven šole statistiko in številke naj pokažejo celemu svetu, kako brezpredmetne so fraze, da se omejujemo le med štiri stene.

## Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj v Mariboru dne 7. februarja 1924. Od 114 članov, navzočih —?

»Bistvo in pomen produktivne šole in pot do njenega uresničenja«. Predavatelj tov. nadzornik Lichtenwallner je v krasno zasnovanem referatu izčrpno poročal o najnovjšem pokretu moderne pedagogike. Uvodoma je analiziral ročno in duševno delo in njega pomen za duševno in нравno vzgojo mladine, govoril je nadalje o ročnem delu, rokotvornem pouku, delovnem pouku, delovni šoli in nam tako predočil pokret »produktivne šole«. Zanimivo nam je napram današnji šoli učilnici orisal idealno obliko bodoče delovne šole, obravnaval je pa tudi vse priznane moderne vire, ki jih akceptira lahko že današnja praksa in preokrene šolstvo v nove smeri. Zavzel je specialno stališče, ki je primerno za naše razmere in dal tudi praktična navodila za pot do končnega uresničenja delovnega principa. Predavatelj je posebno poudarjal potrebo notranje reforme današnjega učiteljstva, ki naj potom preokreta, preorientacije, boljše tehnične in psihologi-

ne naobrazbe doseže zaželeni smoter produktivne šole. Konečno je snov subsumiral v 3 zahtevah:

1. da s preokretom v praksi skušamo doseči najboljše uspehe.

2. da onim, ki iščejo nova pota ne mečemo polen pod noge.

3. da si svoje znanje izpopolnimo v zmislu delovnega principa.

Tov. nadzornik je za navodila in nasvete, ki jih je podal iz svojega bogatega znanja, žel zasluženo priznanje in zahvalo.

V debati je tov. Hren — odobravajoč omenjene točke — predlagal še 4. zahtevo, naj UJU dela na to, da se naš naraščaj že na učiteljskih seznanji z modernimi pedagog. strujami, ker le tako bo udeleževanje v novih tirih mogoče! Tovariš nadzornik izrazi željo, da bi se ciklus predavanj o modernih pedagog. reformah, ki se je začel s »Problemi vzgoje« (tov. Vranc), nadaljeval in priporoča nekatere teme.

—s Učiteljsko društvo za Maribor, 22. februarja 1924 v Mariboru. Od 116 članov navzočih 96

O utisih iz Prekmurja, tov. Hren.

—s Učiteljsko društvo za šolski okraj Maribor, dne 6. marca 1924 v Mariboru. Od 114 članov navzočih 67.

O kolekovanju šolskih listin, poročal tov. Knaflič.

»Domači kraj v službi produktivnega zgodovinskega pouka«, predaval tov. —. Matični listi in izkazi, poročal tovariš Robnik.

—s Učiteljsko društvo za ormoški okraj, 9. februarja 1924 v Ormožu. Od 52 članov navzočih 35.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. Rajšp.

O podmladku Rdečega križa, predaval tov. P. Flere.

Knjigoveški tečaj s predavanjem o zgodovini knjigovežništva se je vršil 6. februarja v Središču, pod vodstvom tov. Srečka Vittorija. (V pretečenem letu vseh predavanj 10).

—s Celjsko učiteljsko društvo, 8. marca 1924 v Celju. Od 135 članov bilo navzočih 95.

Naše stanovsko delovanje, poročal tov. G. nus.

Uporabne naloge pri računstvu, predaval tov. Petrovič.

—s Savinjsko učiteljsko društvo, 6. marca 1924. na Gomilskem. Od 33 članov navzočih 24 in 1 gost.

»Socialna ustanova«, podal tovariš Z dolšek.

—s Logaški krožek je imel v zadnjih letih sledeča predavanja:

Letá 1922.: Učitelji voditelji, predaval Leop. Hladnik.

Novi šolski zakon, pred. K. Štravs. Leta 1923. Rusija, predaval tov. K. Štravs.

Doživljaji češkega prostovoljca, predaval tov. Iv. Doljak.

Nova uradniška pragmatika in učiteljstvo, predaval tov. Vlad. Požar.

»Problemi vzgoje«, od dr. Žgeča, predaval tov. K. Štravs.

—s Učiteljsko društvo za Ptuj, 13. marca 1924 v Ptuj. Od — članov navzočih —?

Ureditev šolskih vrto v ptujskem okraju s praktično demonstracijo v grevesnici, predaval vin. nadz. Zupanec.

—s Gornjegrajsko učiteljsko društvo, 9. februarja 1924 na Rečici. Od 28 članov odsotni 4 člani.

Domoznanski pouk za 3. in 4. šolsko leto, predaval tov. Pulk. Sklenjeno je bilo, da zbere učiteljstvo zgodovinske pripovedke in pravljice svojega okraja.

—s Slovenjebistriško učiteljsko društvo, 8. marca 1924 v Pragerskem. Od vseh članov navzočih 80%.

Notranja reforma našega šolstva kot prva potreba sedanje dobe, predaval tov. nadzornik Lichtenwallner. O tej temi je predaval jasno, precizno in izčrpno, kar je značilna lastnost njegovih predavanj, g. nadzornik Lichtenwallner. Očrtal in razpredelil je program delovne šole, ki obstoja v samostojnem duševnem delovanju učenčevem s samodelavno pridobitvijo znanstvene snovi, deloma tudi z ročnim delom ter je navajal in koncu



veliko število primerov iz svoje bogate izkušnje, kako naj to metodo s pridom uporabljamo pri vseh predmetih. Primeri so bili tako praktični, da jih lahko kar brez obotavljanja prenesemo v svoj razred, kar bo gotovo najlepša zalivala g. nadzorniku za njegovo krasno predavanje.

—s **Učiteljsko društvo za Murško Soboto**, 22. marca 1924 v Murški Soboti. Od — članov navzočih —?

**Fonometrična metoda pisanja in čitanja v elementarnem razredu**, predaval tov. Kontler.

—s **Ljutomersko učiteljsko društvo**, dne 6. maja 1924 v Slatini Radincih. Od — članov navzočih —?

»**Socijalna ustanova učiteljstva**«, poročal tov. Mavrič.

**O knjigovestvu** (s praktičnimi vajami) predaval tov. Humek.

V svojem uvodnem govoru je opozoril na novejša pedagoška stremjenja o samostojnosti in samodelavnosti učenca. Izvrstno šolo k temu cilju je deško ročno delo, v katerem zavzema odlično mesto knjigovestništvo, ki bi se ga naj lotil že samo radi zabave sleherni učitelj. Mož je pokazal, da ni samo učitelj metodik, ampak diči jo ga osobito tudi lastnosti učiteljske praksa. Občudovanja vredna je njegova spretnost, s katero je stopnjevale in prav nazorno izdelal jako preprost zvezek, okusno mapo ter lično in trdno vezano knjigo. **Omeniti na tem mestu je novo Humekovo jako skrbno in premišljeno sestavljeno knjigovestnico. Ne prevelika škata vsebuje preračunano natančno zloženo vse orodje in razne druge priprave, ki jih rabi knjigovestniški diletant in zavzema, česar ne smemo prezreti jako malo prostora. Želeti bi bilo, da stopi g. Humek v tem oziru v stik s tvornico učil v Ljubljani in omogoči na ta način nabavo svojega izuma agilnim šolskim vodstvom in vsem tistim, ki jih veseli delo v knjižnicah. Za svoj trud je žel splošno priznanje, ki se je zrealilo osobito v intenzivnem zanimanju zborovalcev.**

—s **Učiteljsko društvo za Maribor**, dne 1. aprila 1924 v Mariboru. Od 116 članov navzočih 100 članov.

**Petletnica prihoda slov. učit. v Maribor**, poročal tov. Tomažič.

**Utisi iz Prekmurja**, predaval tovariš Hren.

—s **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo**, 8. marca 1924 v Šmarju pri Jelšah. Od 66 članov navzočih 22.

**O Matičnih listih in drugih tiskovinah**, poročal tov. Burdian.

—s **Šoštanjno učiteljsko društvo**, 27. marca 1924 v Šoštanju. Od — članov navzočih —?

**Prva pomoč o neizgodah**, predaval zdravnik dr. Korun.

**Delitev šolskih oblasti v Sloveniji**, poročal tov. V. Stopar.

—s **Krško učiteljsko društvo**, 8. marca 1924 v Krškem. Od 113 članov navzočih 36.

**Vsesokolski zlet v Pragi in o obleganju Verduna**, s skioptičnimi slikami, predaval dr. Ivan Lah.

—s **Učiteljsko društvo za Ptuj**, 3. aprila 1924 v Ptuj. Od 135 članov navzočih 53.

**Knjiga »Domoznanstvo za ptujski šolski okraj«**, poročal tov. P. Flere.

## Naše narodno prosvetno delo.

—p **Tajna roka — zla roka!** Dragatauš. Kdor pozna naš kraj, ve, da ni ravno prelahko službovanje v njem. — Ljudstvo je že od nekaj šoli in učiteljstvu skrajno nenaklonjeno. Od kod to prihaja, ni težko uganiti. Sedaj smo se pripravili za šolarsko prireditve. Razdelili smo vloge. Otroci višjih oddelkov so se kar trgali zanje. Vsak sposobnejši je dobil svojo. Čez 2—3 dni so že skoro vsi znali na pamet. Pa glej ga šmenta! Prišla je nedelja, in kakor noč, tako ima tudi ona svojo posebno moč. V ponedeljek so prihajali otroci-igralci — žalostni in vračali vloge. »Zakaj pa vračaš? Ali se ti ne ljubi učiti?« — »Ne to, ampak doma me ne pustijo.« — »Pa zakaj ne?« — »Ja ne znam.« so odgovarjali skoro vsi v pravem belokranjskem dialektu. Določili smo torej nove igralce. A tudi od teh so nekateri že vrnili vloge z enako opazko. In zopet smo določili nove. Ali spravimo sedaj igro pod streho, še ne vemo. Bojimo se namreč zopet — nedelje. Žalostno je sicer takšno stanje, a kot izgleda, začenjajo nekateri možaki že izpregledavati. — Prav, prav daleč za gorami se je pričelo medlo svetlikati. — Zora puca! ... Zato tovariši vztrajajte in ne plašite

se slučajnega pritiska! Šola in učitelj bosta ostala vekomaj, a nekdo — če bo šlo tako naprej — bo moral zopet iskati zavetja — v Švici.

### Gospodarski tečaji.

—pg **Načrt za gospodinjstvi tečaj**. Tov. Božo Račič je sestavil za Griblje z ozirom na krajevne potrebe ta-le učni načrt:

1. **Predavanja:**
  1. Važnost gospodinjstva.
  2. O človeški hrani.
  3. Domača hiša: a) izba, b) kuhinja, c) shramba, č) klet.
  4. Snaga in red.
  5. Zdravstvena pravila in prva pomoč pri neizgodah.
  6. Bolniška hrana in postrežba.
  7. Zelenjadarstvo v Gribljah in njega bodočnost z ozirom na Karlovac.
  8. Izkoriščanje poljskih in gozdnih sadežev, medic, rastlin i. dr.
  9. Zatiranje škodljivcev in mrčesa.
  10. Narodno življenje v naši državi. Ženske domače obrti v naši kraljevini.

2. **Praktične vaje:**  
Pripravijo se razna jedila, ki se dajo pripraviti iz samih kmetijskih pridelkov in pri tem se napišejo vsi recepti v posebno kuharsko knjižico. Paziti je, da so posamezne jedi po hranilnih snoveh pravilno sestavljene, kar je važno za higijeno in tudi za gospodarstvo, za poletni čas se lahko uporablja kuhalni zabor, ki si ga lahko vsaka hiša naredi brez stroškov.  
Pouku je odmerjen sledeči čas: Ob nedeljah in praznikih popoldne od 2. naprej in ob četrtkih zvečer od 6.—9. Ob nedeljah so predavanja, ob četrtkih pa praktične vaje in pisanje kuharskih receptov.

»**Kuharska knjižica**« vsebuje sledeče:

1. Neprave ali postne juhe.
2. Kaj devamo na juho.
3. 8 krompirjevih jedi — povrtnina vseh vrst.
4. Navadne močnate jedi brez sladkorja.
5. Shajano testo — kruh, potice itd.
6. Žlikrofi.
7. Jedi iz koruzne moke.
8. Jedi iz ajdove moke.
9. Mesne jedi: gulaš, paprikaš, meso v omaki, polpete.
10. Ovčje — koštrunovo meso.
11. Svinjsko meso a) sveže, b) prekajeno.
12. Kuretina.
13. Divjačina.
14. Bolniška in otroška hrana.
15. Kaj in kako shranimo za zimo.

—pg **Učni načrt za gospodarski tečaj**. Tov. Božo Račič je sestavil za tečaj v Adlešičih, ki ga je obiskovalo 24 fantov ob nedeljah popoldne in ob torkih in petkih zvečer od 7.—9. ta-le načrt:

- Predavanja:** 1. Zemlja — nastanek, plasti, sestavine, lastnosti, raznovrstnost in obdelovanje.  
2. Gnojenje — naprava gnojišč, greznic.  
3. Poizkusi z umetnimi gnojili.  
4. Orodje in priprave, ki jih mora poznati vsaka hiša.  
5. **Sadjarstvo:** 1. vzgoja sadnega drevja, 2. oskrbovanje na stalnem mestu, 3. izbor sadnih vrst, ki jih iščejo trgovci, 4. uporaba sadja, 5. sadna kupčija.  
6. **Vinogradništvo:** škodljivci trte, priporočljive vrste, trgatve, spravlanje pridelka, kipeenje, pretakanje, vinske bolezni, kletarsko orodje in kemikalije.  
7. **Čebelarstvo:** A. Ž. panji.  
8. Izboljšanje travnikov in pašnikov.  
9. **Gospodarsko računstvo:** a) gospodarski računi in kupčija z različnimi pridelki, b) merstvo.  
10. **Gospodarsko spisje:** a) pisma in korespondenca z uradi in b) dolžna pisma, pogodbe, testamenti.  
11. Prva pomoč pri živini in kužne bolezni.

**Literatura:** Viljem Rohrman: »Poljedelstvo« družba sv. Mohorja l. 1897., II, 1902. Humek: Sadjarstvo. Belle: Sadjarstvo. Guselj: Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev, umno kletarstvo. Gascher: Obstbaumzucht. Lapajne: Zadrugištvo. Stiasny: Berilo za ponavljalne šole; računice za ponavljalne šole. Mali sadjerejec: Gnoj je zlato. Ratarstvo. Sadjar-vrtnar.

Zbere naj se primerna domača literatura, ki se tiče vsega našega gospodarstva. To literaturo mora brezpogojno imeti vsaka šola na kmetih in učiteljstvo naj skrbi zato, da se te knjige prečitajo ob priliki predavanj ali ob zimskih večerih. Pri okrajnih sestankih županov se

župane lahko opozori tudi na dolžnosti krajnih šolskih svetov, da naj skrbe za šolske vrtove, ki so po večini zanemarjeni.

**Orodje:** trokar, Klosterneuburška sladkorna tehtnica, vinometer, termometer za ljudi naj bi istotako imela vsaka šola, da je takoj pri rokah.

Ta učni načrt je namenjen v prvi vrsti vinorodnim krajem. Drugi kraji, kjer imajo bolj razvito živinorejo, bodo se bolj poglabili v to panogo kmetijstva. Sploh naj se gleda vedno prilagoditi tečaj krajevnim razmeram in zahtevam primerno, potem so uspehi sigurni.

### Večerni poučni tečaji.

—pt **Izobraževalni tečaj v Dolenjem Logatcu**. Učiteljstvo v Dolenjem Logatcu je v letu 1922./23. priredilo izobraževalni tečaj. Učiteljice so poučevale ženska ročna dela celo zimo, učitelja pa sta vodila tečaj moških, ki se je pozneje pretvoril v obrtno-nadaljevalno šolo.

### Šolski odri in pevski zbori.

—po **Pučava pri Sv. Lovrencu na Pohorju**. Tukajšnja šola je v 1. polletju priredila dve šolarski predstavi 23. decembra 1923 »Božično slavnost« s petjem, deklamacijami in obdarovanjem. 10. februarja 1924 pa pod vodstvom učitelja Vranca dve gledališki igri: »Šivilja Klara« in »Teta iz Amerike«, ki sta ljudem prav ugajali, posebno druga, ki je zelo smešna in za pustni čas kaj primerna. Udeležba prav povoljna, tudi gmotni uspehi zadovoljivi. Čisti dobiček je namenjen za srbohrvatske čitanke.

—po **Loče pri Konjicah**. Dne 2. in 3. februarja je priredilo učiteljstvo predstavo s šolsko mladino. Igralo se je: »Robinzon« in »Snegulčica«. Obe predstavi sta se izvršili v veliko zadovoljstvo občinstva, katerega je bilo toliko, da jih je — žal — veliko moralo oditi vsled pomanjkanja prostora. Prireditve se je vršila na novem, lepem in praktičnem odru, katerega si je nabavilo učiteljstvo šole samo in na lastne stroške.

—po **Limbuš**, 3. februarja je tukajšnja šolska mladina uprizorila igro »Povodni mož«. Na sporedu so bile tudi deklamacije, petje, Venec jugoslov. pesmi (glasovir in gosli) in igrice »Klepetavi Miček«. Uspeh je bil v gmotnem, pa tudi moralnem oziru prav zadovoljiv. Pripomniti bi samo bilo, da se je igra v toliko predrugačila, da se je povodni mož tudi na odru pojavil, sicer se v igri samo o njem govori. Nastop povodnega moža je napravil igro mnogo bolj učinkovito. Zadeva z ukradenom uro — pa je igrice — na kvar.

—po **Cirkovce**. Dne 23. in 24. februarja smo imeli šolsko prireditve s sledečim vzporedom: 1. »Barčica«, troglasni otroški zbor. 2. »Plovi, plovi«, troglasni otroški zbor. 3. »Prišla je miška«, troglasni otroški zbor. 4. Deklamacija: Pedenj človek — korenjak. 5. Gospod in Sv. Peter, mladinska igra v 3 dejanjih. Igra je uspela nad pričakovanje. Prizor z goskami, ki je dal pomisleke, se je dal vrlo dobro izpeljati; vseh 12 gosk se je priguvalo na oder in preko odra v največjo zabavo gledalcev. Treba je bilo malo pavze, da se je veselje poleglo. Pa tudi ostali prizori so bili enako hvaležni. — Pač pa je popolnoma nova dvojna scenarija dala precej dela, za 14 dni. Ima pa zdaj šolski oder že 6 izprememb.

—po **Sv. Miklavž pri Ormožu**. Tukajšnja šolska mladina je priredila v nedeljo, dne 10. februarja 1924 v šoli šolsko predstavo, ki je v moralnem in gmotnem oziru prav dobro uspela. Spored je bil sledeč: 1. »Domovina mili kraj« (Pesem). 2. Pesem nagajivka. 3. »Vrabček« (Fellovadni nastop s petjem). 4. »Vedež«. Igra v dveh dejanjih. (Režija: tov. Marica Pinteričeva). 5. »Prišla je miška«. (Pesem). 6. »Vprašaj, čemu da sem Slovenka«. (Pesem). 7. »Lojzika«. Igra v 4 dejanjih. (Režija: tov. Ana in Zorka Trstenjakovi). Izmed pevskih točk se je občinstvu najbolj dopadla pesem »Vrabček«, ki so jo v zvezi s prostimi vajami izvajali malčki iz 1. razreda. Posebno pa sta ugajali obe igrice. Poslušalci so se radovali z živahnimi palčki v igri »Vedež«, bili pa so tudi do solz ginjeni, ko so z zanimanjem sledili igri »Lojzika«. V obeh igrah so se otroci-igralci uživali v svoje vloge ter želi obilo priznanja. Čisti dobiček znaša 626 Din in se uporabi za nabavo šolskih potrebščin ubogim šolarjem.

—po **Dolenji Logatec**. V Dol. Logatcu se vrše redno vsako leto mladinske prireditve. Leta 1921. je priredila šola v Dolenjem Logatcu igro »Skrb in smrt«. Petje in deklamacije. Leta 1921./22. »Kro-

jaček junaček« s prekrasnim uspehom. Leta 1922./23. »Snegulčica« s sodelovanjem orkestra, sestavljenega iz učiteljstva in učencev. Igra se je morala ponoviti. Čisti dobiček vseh iger se je porabil za šolsko delavnico, ki deluje izborno in je pričela delovati še preden je izšel tozadevni odlok od višjega šolskega sveta.

—po **Vitanje**. Učenci tukajšnje šole so priredili dne 2. in 3. februarja t. l. igrice »Čista vest« in »Kaznovani šaljivec« s petjem in deklamacijami. Malčki so svojo nalogo rešili v splošno zadovoljnost občinstva. Moralni kakor gmotni uspeh je bil nad vse zadovoljiv. Precej prostorna šolska soba je bila oba dneva nabito polna. Zlasti tržani so se v lepem številu odzvali vabilu. Skoraj vsaka hiša je bila zastopana. Kdor ni mogel priti, je poslal svoj prispevek. Solze ponosa in veselja so se lesketale v očetih mater, ko so gledale, s kako sigurnostjo in korajžjo so nastopali njih mljenci. Čisti dobiček, ki je znašal 1017 Din 75 p, se bode porabil za izpopolnitev šolske knjižnice. —ž.

—po **Raka**. Dne 16. marca se je vršila na naši šoli šolska prireditve s sledečim sporedom: 1. Deklamacija: »Mladi Jugosloven«. 2. Dvogovor: »Tolažba«. 3. Petje — dramska slika: Sarafan. 4. Dvogovor: »Ciciban in Čebelica«. 5. Igra s petjem: »Ptičji kralj«. V zadnjih letih so se igrane na naši šoli poleg raznih deklamacij, dvogovorov, dramskih slik in pevskih točk naslednje igre: Jagode, Sirota, Vanda, Kaznovani šaljivec, Lojzika, Teta iz Amerike, Tončkove sanje na Miklavžev večer, Lažniva Milena, Pri sv. Petru. Poročil o tem nismo pošiljali nikamor. Tukajšnji sokolski naraščaj je lanskega leta uprizoril čarobno pravljico v petih slikah: »Snegulčica in škratje«.

—po **V Trebnjem** je uprizorila 23. in 25. marca t. l. šolska mladina igrokaz »Kralj Matjaž«. Obakrat natlačeno polno hvaležnega občinstva. Moralni in gmotni uspeh zadovoljiv. Dokazuje pa obenem privlačno silo iz neprecenljivo vzgojno vrednost šolskega odra.

—po **Leskovec pri Krškem**. Tukajšnja šolska mladina je uprizorila dne 29. in 30. marca t. l. veselico s petjem, deklamacijami in dvodejanka »Lažnjiva Milena«. Igralci so svoje vloge prav dobro rešili. Vso zahvalo tukajšnjemu učiteljstvu in pa tudi dobro discipliniranim igralcem.

—po **30. marca 1924 smo imeli na Brezovici pri Ljubljani** v šoli predstavo, ki je v vsakem oziru dobro izpadla. Spored je obsejal 6 točk: 1. Igranje na harmonij s spremljevanjem gosli. 2. Deklamacije: Razni stanovi (dečki, deklice). 3. Petje: Tam za turškimi gričem, Slovensko dekle. Kje so moje rožice? 4. Deklamacija: »Ribčan Urban« s petjem. 5. Igrica: Dvakrat Lena. 6. Lepa naša domovina. Velika šolska soba je bila polna gledalcev: staršev in otrok, ki so bili prav zadovoljni s prireditvijo, še zadovoljneje je pa šolsko vodstvo, ki bo lahko nabavilo kakih 30 novih knjig šolarski knjižnici.

—po **Velika Nedelja**. Med učenci tukajšnje šole je vznikla misel na šolarsko prireditve, da bi se s prebitkom revnim šolarjem omogočila udeležba nameravnega daljšega izleta. Po kratki pripravi se je za velikonočni ponedeljek določena prireditve mogla vršiti že dne 2. marca t. l. za odrasle, glavni vaji, dan poprej, pa je prisostvovala šolska mladež. Uvodoma so zapeli otroci triglasno pesem »V gorenjsko oziram se skalnato stran...« Glavna točka sporeda je bil mladinski igrokaz v 3 dejanjih »Povodni mož«. V kratkem času so se mladi igralci — sami novinci — prav dobro pričeli besedilo in uživali v igro, da se je vršila brez šepetaleca v največje zadovoljstvo in občudovanje poslušalcev. Po tej igri so učenci deklamirali nekaj pesmi, k sklepu pa zapeli K. Kosijevo dvoglasno pesem s spremljevanjem harmonija »Molitev za slovanski rod«. V odmorih je sviral tamburaški zbor tukajšnjega gasilnega društva. — »Povodni mož« je prav primeren za priprste podeželske odre; želeti bi bilo, da bi mu v založništvu sledile kmalu slične igre. — Z zadovoljstvom smo opazili, da se je udeležila prireditve po večini mladina, ki svedoči s svojim posetom naklonjenost šoli in zavest velikega pomena ljudske šole.

### Javne šolske ljudske knjižnice.

—p **Ministrstvo prosvete je otvorilo nove knjižnice in čitalnice** v Bosni v vaseh: D. Slatini, Porebrici, Vranaku, Zelini, Turiču in Skender-Vakufu; v Bački v Srbohranu; v Baranji v Luču; v Srbiji v Ušcu, Slatini in Radovanju.



dejanje s slivospevom naši narodni misli. Zvečer v ponedeljek končajo slavnostni dnevi z ljudsko zabavo na Taboru s posebnim večernim sporedom. Župe oziroma društva, ki hočejo sodelovati, naj to pravočasno javijo v smislu navodil, ki so jih dobila v društvenem vestniku (»Naš sokolski dom«).

### Nekaj zapovedi za narodno prosvetne delavce.

**POROČAJTE** o vseh prireditvah in izvedenem prosvetnem delu, ne našajte se, da bodo poročali drugi. Poročila naj bodo kratka, točna in popolna.

**ŠIRITE ZBIRKE, ŠOLSKI ODER**, ker je od razprodaje odvisno izhajanje novih igrice, ki jih ima Pov. UJU že v rokopisu. Vsako šolsko vodstvo naj naroči vsak zvezek.

**DOSEDAJ SO IZŠLE SLEDEČE IGRICE:** Josip Korban: Povodni mož, v 3 dej.; Fr. K.: Božična pravljica, v 3 slikah, kot I. zvezek »Šolski oder«. Cena 6 Din. Napevi k I. zvezku posebej. Cena 3 Din. Ernest Tiran: Čudežne gosli, spevoigra; Ant. Medved: Vino ali voda? Dram. prizor, kot II. zvezek »Šolski oder«. Cena 6 Din. Ciril Pregel: Čudežne gosli, glasbeni del — v rokopisu ga izposojuje Pov. UJU proti odškodnini.

**DOVOLJENJE ZA UPRIZORI-TEV IGER**, ki izidejo v zbirki »Šolski oder«, daje Poverjeništvu UJU — Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

**ČISTEGA DOBIČKA ZBIRKE »ŠOLSKI ODER«** je deležen tudi narodno-prosvetni sklad Pov. UJU in se bo porabljal v organizacijske svrhe prosvetnega dela in za nove igrice.

**PODPIRAJTE »NARODNO PROSVETNI SKLAD«** Pov. UJU, da pridemo čimprej do večjega razmaha in osamosvojitve našega narodno prosvetnega dela.

**ZA DELOVANJE »ŠOLSKEGA ODRÄ«** so važni sledeči podatki: kraj, dan, prostor (če na stalnem »šolskem odru«), naslov in avtor: igra, dvogovor, deklamovanje, pesmi, obisk, čisti dobiček in v katere svrhe se porablja, druge posebnosti?

**STALNI PEVSKI ZBORI ŠOLARJEV ALI ODRASLE MLADINE:** kraj, pevovodja, mešani ali deški, dan in prilike nastopov, kedaj in kolikrat se vrše vaje, pesmi, ki jih znajo (avtor in koliko glasne so)?

**ŠOL. JAVNE LJUDSKE KNJIŽNICE:** Kraj in šola, knjižničar(ka), število knjig, koliko za šoli odraslo mladino in samo za odrasle, štev. obiskovalcev, vseh knjig se je letno izposodilo, vsako knjigo povprečno, po mesecih, način in čas izposojevanja, prirastek knjig v zadnjem letu, iz katerih sredstev, druge pripombe in nasveti?

**PREDAVANJA:** Kraj, dan in ura, v katerem prostoru, za koga namenjeno, predavatelj, tema, obisk?

**RAZNI TEČAJI:** Kraj, vrsta tečaja, dnevi in ob katerih urah, koliko časa, štev. obiskovalcev, predavatelji in tema, stroški in kritje, druge posebnosti?

**GIBANJE ŠOLI ODRASLE MLADINE:** Temu gibanju je posvetiti posebno pozornost in poročati: o kmetijsko nadaljevalnih šolah in v vseh prej omenjenih ozirih in poljih, kraj, na katerem področju se giblje mladina, drugi statistični podatki, kakor zgoraj!

**LE ORGANIZIRANO PROSVETNO DELO** nam bo doneslo večje in trajne uspehe, zato poročajte o vsem in vzpodbujajte vse, ki imajo voljo do dela, naj vstopijo v naš krog kulturnih in prosvetnih delavcev in naj korakajo z nami — za skupnimi smotri!

### Učiteljski pravnik.

#### SELITVENI STROŠKI, POVRAČILO TEH IN SESTAVA RAČUNA.

Učnim osebam, ki so nameščene oziroma premeščene na lastno prošnjo, po potrebi službe, ako so reaktivirane ali gredo prvič na službo (važno za vse novince!), dalje tudi učnim osebam ob priliki upokojitve, ako zapustijo svoj službeni kraj in se stalno naselijo kje drugod, — pripada povračilo vseh selitvenih stroškov.

Povrnitev selitvenih stroškov gre šolskim nadzornikom, učiteljem(icam), otroškim vrtnaricam na temelju uredbe D. R. br. 96.000 z dne 30. septembra 1920 in izprememb, ki veljajo od 1. oktobra 1923.

K selitvenim stroškom se šteje: I. Dnevnica, osebna in za nepreskrbljene rodbinske člane.

II. Voznina, kakor pod I., in sicer: voz do železniške postaje in od postaje do novega kraja; voznina po železnici.

III. Prevoz stvari, pohištva.

IV. Prenos ročne prtljage.

K posameznim postavkam podajamo nastopna navodila:

**Ad I.** Dnevnica se računa od časa odpotovanja do prihoda na novi kraj. Za vsakih 24 ur, ki jih je prebila učna oseba na potu, se računa cela dnevnic. Ako je ostanek večji od 12 ur, se računa tudi cela dnevnic, ako pa je manjši kot 12 ur, se računa polovična dnevnic. Zato naj učna oseba v računu točno označi poleg datuma tudi uro odhoda in prihoda. Dnevnica učnih oseb znaša glede na višino osnovne plače 65 do 50 Din, kar določa pristojna finančna oblast. Poleg polne dnevnice zase pripada 25% te dnevnice za ženo, za vsakega nepreskrbljenega otroka, brate in sestre, deda in babico, ako so nepreskrbljeni oziroma žive brez lastnih sredstev v skupnem gospodarstvu in se zajedno selijo.

**Ad II.** Učne osebe imajo pravico do povračila stroškov za vožnjo z izvoščkom od svojega stanovanja do železniške postaje in od končne postaje nadalje zopet do novega bivališča. Voznina se plača po tarifi, ki je v kraju običajna oziroma določena v dotični občini. V krajih, kjer nimajo določene tarife, se plača: podnevi (od 6.—18. ure) — po 30 Din, ponoči (od 18.—6. ure) po 60 Din za vsako uro. Za točnost podatkov je odgovoren polagalec računa. Na tri osebe se računa 1 voz. Voznina na železnici se plača po ceni vozovnice II. razreda, kar velja za državnega nameščenca in za vsakega upravičenega rodbinskega člana. V računu je treba označiti razred, ceno in število vozovnic, ki so se potrebovale na vožnji. Ako je javni nameščenec vporabil na potu železniško legitimacijo, mora v računu to navesti. Pravico ima na vse vlake razun ekspresnih.

Kilometraž. Ako državni nameščenec ne more potovati po železnici, ampak z vozom ali peš, tedaj se mu plača kilometraž, ki znaša po 6 Din za vsak kilometer. Takse prosto potrdilo glede dolžine pota izda okrajno glavarstvo in ga je treba priložiti računu.

Na potovanju je treba vporabiti najkrajšo pot. Ako bi je iz kakršnihkoli razlogov (poplava, zastoj na železnici itd.) ne mogel vporabiti, se mora tako potrdilo overoviti pri pristojni državni oblasti.

**Ad III.** Za prevoz stvari in pohištva se povrnejo vsi stvarni stroški: plačilo delavcem pri pakovanju in pozneje pri razpakovanju, prevoz od stanovanja do železniške postaje, od železniške postaje novega službenega kraja do novega stanovanja. Vse to po stvarnih izdatkih. Nadalje se povrnejo plačani stroški za prevoz na železnici. Ako se ni prevoz izvršil po železnici (ako ni v dotičnem kraju železniškega prometa) se plačajo stroški za vozove.\* Računu je treba priložiti tovrstni list, pri drugih prevoznih sredstvih pobotnico in potrdilo občine, potrjeno od politične oblasti. V pobotnici mora biti označena cena za prevoz, število voz in teža v kilogramih. Ako se stvari ne morejo stehitati pri nalaganju, tedaj se ceni približna teža. V potrdilu mora biti označeno, da odgovarjajo cene krajevnim razmeram. — Ko pride državni nameščenec v novi kraj službovanja, naj mu pristojna občina potrdi na pobotnici, da so v spisih označene stvari (pobotnice, tovrstni list itd.) v resnici doseljene. Voznina se plača kot tovrstno blago, ne kot brzovozno. Ako se uporabi »Möbel-vagon«, se plača samo navadna voznina za tovrstno blago. Po zakonu o taksah in pristojbinah od 25. oktobra 1923, objavljenem v »Službenih Novinah« br. 255 z dne 6. novembra 1923 so takse (kolektivne) proste »vse pobotnice in listine, ki se izdajo državnim nameščencem zaradi službenih potovanj«.

#### Akontacija.

Javni nameščenec ima pravico, da vzame pri svoji finančni upravi na račun potnih stroškov dve tretjini približno preračunane vsote. Akontirati se more pred ali po izvršeni selitvi. Račun selitvenih stroškov je predložiti najdalje tekom 30 dni od dneva selitve nadalje.

#### Sestava in predložitev računa.

Ko javni nameščenec dovrši preselitve in dobi vse potrebne račune, pobotnice, tovrstne liste itd., tedaj naj sestavi

\* Od kupljenega materiala (les, deske) se mora odbiti 30%, kar se smatra še kot poraben material.

račun. Pravica do povračila selitvenih stroškov zastari v 6 mesecih.

Račun je treba sestaviti tako:

#### Račun

o potnih, prevoznih stroških in dnevnic N. N., učit. v R., okraj:....., ki je bil z odlokom prosvetnega oddelka v Ljubljani (g. ministra prosvete) št. .... z dne.... premeščen (upokojen):

Tek. št.	Priloge	Predmet	Din	p
1.	A	Za pakovanje stvari . . .		
2.	B	Za razpakovanje stvari		
3.	C	Za kupljeni material po odbitku 30% . . . . .		
4.	Č	Za prevoz stvari na železniško postajo v Z.		
5.	D	Za 2 izvoška zase, za ženo in 3 otroke . . .		
6.	E	Za 5 vozovnic II. razreda zase in za ženo à . . . . . Din, za 3 otroke (polovične vozovnice) à . . . . . Din skupaj i. t. d.		
Skupaj . . . . .				

(Vsota v besedah.)

Podpis.

Kdor prosi za akontacijo, mora to v prošnji izrečno navesti, enako naj se skljuje tudi na oprostitev takse po spredaj navedenem zakonu. — Prošnji se morajo priložiti potrdila, pobotnice, računi.

Tako sestavljen račun naj se skupno s prošnjo, naslovljeno na prosvetni oddelek v Ljubljani, pošlje uradnim potom, torej potom šolskega vodstva.

—Š Obdavčenje službenih prejemkov državnih uradnikov. Finančni zakon za leto 1924./25. ima sledeče določbe: Člen 157. ureja obdavčevanje službenih prejemkov državnih nameščencev izza dne 1. maja 1924, in sicer za uradnike in oficirje izvan kategorij s 5%; za uradnike in oficirje v kategorijah s 4%; za poduradnike, podoficirje in slugo s 3% od službenih prejemkov brez draginskih doklad. — Glede obdavčenja službenih prejemkov zasebnih nameščencev določa člen 158., da se izloči iz odmerne podlage iz naslova davka prostih draginskih doklad znesek, ki ustreza višini draginskih doklad po zakonu z dne 27. februarja 1922. — Na ta način se obdavči tudi državne pogodbenne uradnike, ki dobivajo honorarje.

### Obrambni vestnik.

—ob Sama sebe bje po zobeh mariborska »Straža« v svoji sedemintrideseti številki. Njen dopisnik iz severne meje vzklika nad »Taborom«: »Ali ni neizrečeno grdo, nedolžnega človeka kar tako podlo napasti in ga sumiti dejani, katerih ni nikdar storil?« Da, gospodje kaplani in župniki, ki pošiljate »Straži« in »Slovenskemu Gospodarju« po svoje zavita, ponajveč lažniva poročila o učitelstvu in šoli v svet, to vprašanje je naslovljeno na vas, mi še dodamo: »Opustite laž, govorite resnico vsakteri o svojem bilžnjemu, ker smo udje med seboj.« (Efež. 4, 25.) »Odpravi od sebe hudobna usta in opravljive ustnice naj bodo daleč od tebe.« (Preg. 4, 11.) in nihče naj v svojem srcu ne misli hudega zoper svojega bližnjega. (Cah. 8, 17.). Dr. bogoslovja, ravnatelj Cirilove tiskarne, gospod dr. Jerovšek in duhovni mu brat urednik »Straže« in »Slov. Gospodarja« v Mariboru, gospod Golec, zakaj pišeta in tiskata hudo o nas? Ali nismo vsi otroci enega naroda? Ali si nismo bratje v Kristusu? Da, smo, a žalibog Vaju moramo po Vajinih dejanjih smatrati za svoja — sovražna brata.

#### Naša gospodarska organizacija.

#### UCITELJSKI ZDRAVILIŠKI DOM V ROGAŠKI SLATINI

r. z. z omejeno z.

Četrti redni občni zbor se je vršil dne 25. marca t. l. v Celju ob precejšnji udeležbi zadržnikov. Iz poročila načelstva o poslovanju zadruge v minullem letu se povzame, da je štela zadruga ob sklepu leta 145 zadržnikov z 174 deleži, od teh 143 polnovplačanih. Na račun ostalih 31 deležev v znesku 7750 Din je bilo vplačano 3045 Din.

Dohodkov je imela zadruga 25.028.97 Din, izdatkov 24.852.29 Din, torej skupnega prometa 49.881.26 Din.

Po odobreni bilanci znašajo aktiva v Din:

Hiša in posestvo . . . . .	49.000.—
Oprava (premišnine) . . . . .	22.287.92
Naložen denar . . . . .	8.336.02
Vrednostni papirji . . . . .	1.100.—
Čekovni zavod . . . . .	176.68
Delež Zadružne Zveze . . . . .	50.—
Gotovina 31. dec. 1923 . . . . .	176.68

Vsota aktiv . 81.127.30

Passiva:

Deleži . . . . .	38.795.—
Izposojila . . . . .	40.610.26
Rezervni zaklad . . . . .	1.011.77
Čisti dobiček . . . . .	710.27

ki se ga v celoti pripiše rezervnemu zakladu, kateri naraste s tem na 1722.04 dinarje.

Občni zbor je sprejel več važnih predlogov, kakor:

1. Skliče se naj čimprej izredni občni zbor v svrhu spremembe pravil po § 262. finančnega zakona za leto 1922./23.

2. Zadružnikom se dovoli 75 odstotni, njihovim rodbinskim članom pa 50% popust od cene sob v »Učiteljskem domu« v Rogiški Slatini.

3. Za nove zadržnike znaša pristopnina do 1. julija 1924 Din 5, po tem roku pa se zviša na 25 Din.

4. Pozvati je vse zadržnike, ki so že plačali kak znesek na račun podpisane deleža, da poravnajo zaostali dolg — počenši s 1. junijem 1924 — v zaporednih mesečnih obrokih po 25 Din, ker se jih sicer črta kot zadržnike, vplačila pa zapadejo v prid rezervnemu fondu. Isto velja za zadržnike, ki še niso poravnali pristopnine ali vpsalali pristopne izjave (1 zadržnik).

5. Od vseh do 1. januarja 1923 polno vplačanih deležev se izplačajo za minulo leto 5% obresti, toda le onim zadržnikom, ki zahtevajo izplačilo, v kateri namen se naj obrnejo pisмено na načelstvo (tov. Antona Gnusa, Dol pri Hrastniku). Do 1. junija t. l. nevdignjene obresti se pripišejo rezervi.

—g Učiteljski zdraviliški dom v Rogiški Slatini, reg. zad. z omejeno zav. vabi na svoj izredni občni zbor, ki bo v soboto, dne 3. maja ob 15. uri v poslopju deške šole v Hrastniku. — Dnevni red: 1. Sprememba pravil. 2. Slučajnosti. — Ako bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, se vrši uro pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu zastopanih zadržnikov. — Dol, dne 8. aprila 1924. — Načelstvo.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Na inicijativo tov. Ivo Vuge, nadučitelja v Komendi, je zbralo tamošnje učitelstvo v počestčenje Ganglovega jubileja Din 110. (Ta vsota je bila izkazana že v zadnji številki). Darovali so: Dežman Pavla, Vodušek Josipina, Josip Špenko, Anton Flegar in Ivan Vuga po Din 20, Legiša Mira pa 10 Din. — Tovariši nadučitelji, posnemajte tovariša Vugo! — Učiteljski zbor v Dolu pri Ljubljani, in sicer: tov. Zupančič Bernarda Din 10; tov. Hočevnar Vera Din 10; tov. nadučitelj Anton Turk Din 10. — Učiteljski zbor v Gornjemgradu, in sicer: tov. nadučitelj Josip Korban Din 10; tov. Justi Korban Din 10; tov. Marija Veninšek Din 10; tov. Milena Konečnik Din 10. — Učiteljski zbor I. mestne deklške osnovne šole pri Sv. Jakobu v Ljubljani Din 170, in sicer so darovale po Din 10 tovarišice: Bitenc M., Mah A., Borovsky J., Fajdiga M., Trampuž M., Cegnar Iv., Lunder Franja, Peče E., Blaganje M., Franke H., Likozar A., Piller Iv., Rojc E., Puc M., Umberger M., Šorli M., Bohinčeva A. — Tov. Josip Terpin, nadučitelj v Vodichah, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Roza Pirkovič in tov. Ludovik Pirkovič iz Škocijana. Din 25, ker sta bila zadržana udeležiti se zborovanja v Mokronogu, da vsaj deloma zadostita stanovski dolžnosti. — Vrlo lepo! Ta stanovska zavednost bodi v spodbudo in posnemanje vsem tistiim, ki se ogibajo stanovskih zborovanj. — Današnji izkaz: Din 365; zadnjič izkazanih: Din 14.132; skupaj z današnjim izkazom: Din 14.497. — V današnjem izkazu prednjačijo naše vrle kolegije. Vsa čast njim! — »Časih se dobe ljudje, ki so drug za drugega!« (Eng. Gangl: »Sfinga«). — Jakob Dimnik, blagajnik.



—g Rezervni sklad — prostovoljni organizacijski davek.  
III. izkaz Blagajniško stanje  
po II. izkazu . . . . . 3672.56 Din  
Završnik Karol, Duplje . . . . . 15.— »  
Justin Ciril, Igavas . . . . . 8.— »  
Kosin Mirko, Igavas . . . . . 8.— »  
Kosin Zora, Igavas . . . . . 8.— »  
Škerjanc Lea, Igavas . . . . . 8.— »  
Vilar Mija, Igavas . . . . . 8.— »  
Vončina Josip, Igavas . . . . . 8.— »  
Trošt Viktorija, Sv. Trojica . . . . . 8.— »  
Šturm Kristina, Sv. Vid . . . . . 8.— »

skupaj . 3751.56 Din  
Upravnik.

## Književnost in umetnost.

**Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učitelstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, številka 6.**

## Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Pedesetgodšnja Hrvatskoga Pedagoško-književnog zbora. Izdao »Hrvatski Pedagoško-književni Zbor« v Zagrebu. Cena —.  
—kpl Dr. Ivo Šorli: Zadnji val. Roman. Strani 213. Cena broširani knjigi Din 42, vezani Din 48, s poštnino vred Din 1.50 več.  
—kpl L. Lavtar. Računica za osnovne šole. II. Srednja stopnja. Tretji izpremenjeni natis. Predelal Ljud. Černež. — Ljubljana 1923. Zal. Kleinmayr & Fed. Bamberg, družba z o. z. Cena Din 18.

## Ocene.

—k Pedesetgodšnja Hrvatskoga Pedagoško-književnog zbora. Lično delo z bogato zgodovinsko in biografsko vsebino je izšlo v Zagrebu v založbi Hrv. Ped. knjiž. zbora. S tem delom so dobili hrvatski učitelji knjigo, preko katere ne bo mogel preiti noben zgodovinar razvoja jugoslovenskega šolstva in jugoslovenske pedagogike. Posnemana vredna bi bila sestava takega dela tudi za druge dele našega troimenega naroda. Knjiga ima sledečo vsebino, iz katere je najbolj razvidna njena velika važnost: Svečani govor predsednika dr. Sigismunda Čajkovca prigodom

proslave pedesetgodšnje dne 29. pros. 1921. — Pedesetgodšnji rad »Hrv. ped.-knjiž.« oko izgradnje naše ped. knjige. — Hrv. ped. knjiž. zbor i omladinska knjiga. — Rad Hrv. ped. knjiž. zb. i mladinska knjiga. — Rad Hrv. ped. knjiž. zb. oko organizacije hrv. učiteljstva. — Otac učitelja (Ivan Filipović). — Stjepan Basariček, osnivač naše ped. knjige. — Tomislav Ivkanec. — Skender Fabković. — Mijat Stojanović. — Ljudevit Modec. — Josip Stipetić. — Ant. pl. Cuvaj od Careodara. — Ivan Martinović. — Milan Pejnović. — Adolf Vuković. — Dr. Sigismund Čajkovac. — Ostali Zborovi radnici: Davorin Trstenjak. — Milan Kobali. — Josip Kirin. — Josip Klobučar. — Giuro Kuten. — Stjepan Šmid. — Josip Skavić. — Antun Tunkl. — Ljudevit Krajačić. — Knjiž. izdava Hrv. ped. knjiž. zbora; knjige za učitelje, za mladež. — Rasprave u sjednicama Hrv. ped. knjiž. zbora. — Članovi: osnivači, pravi, dopisnici. Upravni odbor. Knjige kraste tudi slike odbora in pedagogov. Kdor se hoče seznaniti s hrvatsko pedagoško literaturo mu toplo priporočamo to temeljito delo.

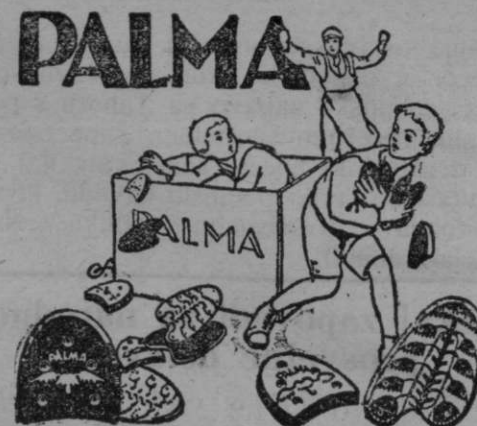
—k Dr. Ivo Šorli. Zadnji val. Roman. Pisatelj dr. Ivo Šorli, ki kot notar živi v bližnjem Smarju, si je izbral za torišče svojega največjega in brezdvomno najzrelejšega dela »Zadnji val« naše sloveče zdravilišče Rogaska Slatina. Nekaj nad petdeset let stari bivši odvetnik dr. Jakob Košan, ki je bil po preobratu poklican na visoko mesto, se potem preseli v svojo villo nad zdraviliščem, kjer hoče v miru preživeti bližajočo se starost. Toda v kopalnišče pride bogato in inteligentno mlado dekle, ki se zaljubi v še vedno prikupnega in elegantnega samotarja, ter ga navzlic njegovemu odporu spet potegne v vrtnice življenja, tem burnejše in nevarnejše, ker se za lepo Stano potegujeta še strastni veleposestnik Mordej in mehki Dr. Hrast. Kakor žive pa se pred našimi očmi po »odru« romana krečejo tudi druge osebe: pristni slovenski kmet Krumpak, intrigant Gorec, tiha gospodična Marija itd. S posebno ljubeznijo, a tudi dovršenostjo so očrtana razna razpoloženja ter je prelestna narava tega blagoslovljenega kotička naše zemlje v Šorliju našla svojega vrednega pevca.

—k L. Lavtar. Računica za osnovne šole. II. Med slovenskimi računskimi metodikami je Luka Lavtar gotovo najizrazitejši in povsem samonik. Zato so se njegove računske metode oprijele naše, zlasti osnovne šole prav tesno in njegova didaktična navodila, ki jih je pred leti izdala Slov. Šol. Mat., so danes učitelstvu v osnovni šoli edini ukoslovni roko vod za pouk v računstvu. Ni čuda tedaj, ako je učitelstvo ob razprodaji prvotne izdaje njegovih računnic težko čakalo, da izidejo knjige vnovič celotno za vse učne stopnje. Ko je II. stopnja njegovih računnic, obravnavajoč učno snov za 3. in 4. šolsko leto, izšla prvič, se je knjigi očitajo, da je bolj meto-

dično navodilo za delo učiteljevo, kakor praktična izdaja za roko učenčev. Dasi jo je praktični učitelj vsekakor lahko tudi kot tako z uspehom rabil pri svojem šolskem delu, je založništvo ob tretjem natisu upoštevalo izražena mnenja in naprosilo okrajnega šolskega nadzornika Ljudevita Černeža, priznanega strokovnjaka in obenem izvrstnega poznavalca L. Lavtarjeve računskes metode, da knjigo v navedenem zmislu predela. Černež se je lotil te naloge in kot sad tega njegovega dela leži pred nami zgoraj navedena knjiga. Pri predelavi se ni nič oddaljil od prvotne Lavtarjeve učne snovi, dosledno se je držal specialno Lavtarjevih didaktičnih načel, pri tem pa postavil računico na izrazito praktično podlago. Vnesel vanjo mnogo življensko-praktičnega gradiva, podal metodične migljaje, ki bodo učitelju pri njegovem prevajanju računskes snovi iz šole v življenje izvrstno služile, a tudi učenca samega silili k dostojnemu razmišljanju in dejstvom. Kot primer naj navedemo na str. 108 navodilo za čitanje voznega reda železnic, na str. 143 navodilo za sestavo cenika, ali na str. 142 pregledno razpredelnico decimalnih pretvornikov najnavadnejših mer, utežev, novcev; naravno preprosto uvajanje v merstveno oblikoslovje i. pod., da ne omenjamo še posebe pogostih naročil za učenca, »navedi (sestavi) sam slične naloge in jih izračunaj!« itd. Tako smemo reči, da smo dobili s to Lavtar-Černeževo računico res knjigo, temelječo na onih didaktičnih načelih, ki jih moderna pedagogika zahteva od šolskega učnega dela. — Knjigo je odobril za šolsko rabo prosvetni oddelek v Ljubljani, želimo pa ji, da se uvede po vseh slovenskih osnovnih šolah, posebno pa kot izvrstno domače delo izpodrine vsa tuja, a niže stoječa.

—k Jedna lepa knjiga. Jakov Dimnik, školski ravnatelj u Ljubljani, privedio je krasno knjigo: Kralj Aleksandar I. Karadjordjević. — V tem smislu piše Splitski »Pokret«, laskavo daljšo oceno o tej knjigi, ki jo najtopleje priporočamo. Po hvalno pišejo o knjigi tudi Zagrebško »Jedinstvo«, Beograjski »Učitelj« in »Narodna Prosveta«. Prav tako toplo priporočajo to knjigo tudi vsi slovenski napredni listi, ki se bore za narodno in državno edinstvo. »Jutro« n. pr. piše: »Delo Jak. Dimnika je sestavljeno z vzorno vestnostjo in točnostjo, brez bizantinizma, resno in stvarno, ter nudi šolam, društvom, novinarjem in vsakomur mnogo zanimivega materiala«. — Cena knjigi, ki ima 281 strani, je 40 Din in ne 24 Din, kakor je bilo pomotoma objavljeno v okrožnici višjega šol. sveta.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.



## kaučuk pete i kaučuk podplate

nose djeca i odrasli, jer su isti trajni, jeftini i ugodni za nositi.

## „KOLEKTOR“

Jugosl. krožek za dopisovalce in zbiratelje

Kroženje zvezkov z znamkami. **KRANJ** Zbiranje razglednic, znakm i. t. d.

Zveze v tu- in inozemstvu.



## MOKROTA

škoduje zdravju, radi tega si kupite pravočasno močen, fini in poceni

## DEŽNIK

katerega pa edino dobite v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros cene. Istotam se prodaja letos po čudovito nizkih cenah perilo čevlji, klobuki nogavice in vse drugo modno blago. Naročite cenik!

## Tovarišice!

# Širite naš tisk

## Tovariši!

in  
priporočajte mladini, staršem in knjižnicam sledeče knjige:

### Mladinske knjige.

Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Vez. Din 12.—.  
Dimnik: Kralj Peter I. Vez. Din 20.—.  
Dimnik: Kralj Aleksander I. Vez. Din 40.—.  
Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Vez. Din 26.—.  
Erjavec: Srbske narodne pripovedke. Vez. Din 24.—.  
Erjavec-Flere: Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 52.—.  
Erjavec-Flere: Fran Levstik, izbrani spisi za mladino. Broš. Din 18, vez. Din 28.  
Erjavec-Flere: Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 40.—.  
Erjavec-Flere: Josip Stritar, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 60.—.  
Erjavec-Flere: Simon Jenko, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 28.—.  
Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Vez. Din 32.—.  
Erjavec-Flere: A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 56.—.  
Ewald-Holeček: Tiho jezero in druge povesti. Vez. Din 26.—.  
Flere: Babica pripoveduje. Vez. Din 12.—.  
Flere: Slike iz živalstva. Din 24.—.  
Gangl: Zbrani spisi. II, V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)  
T. Gaspari in P. Košir: Sijaj, sijaj, solnce! (Zbirka koroskih popevk.) Din 8.  
Waštetova: Mejaši, povest iz davnih dni. Vez. Din 25.—.  
Manica Komanova: Narodne pravljice in legende. Din 18.—.  
Korban: Vitomilova železnica. Vez. Din 16.  
Kossem: Ej prijateljčki. Vez. Din 16.—.  
Lah: Češke pravljice. Vez. Din 15.  
Mišjakov Julček: Zbrani spisi. VI. zvezek (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10  
B. Račič: Belokranjske otroške pesmi. Vez. Din 8.—.  
Rape: Mladini. II, III, IV, V, VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zvezek Din 12.—.  
Ribičič: Vsem dobrim. Vez. Din 10.—.  
Robida: Da ste mi zdravi, dragi otroci! Broš. Din 3.—.

Silih: Nekoč je bilo jezero. Vez. Din 28.  
Tille-Přibil: V kraljestvu sanj. Broš. Din 8.  
Trošt: Moja setev. I. in II. a Din 10.—.  
Zbašnjik: Drobne pesmi. Vez. Din 10.—.

### Leposlovne knjige.

Gangl: Beli rojaki. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—.  
Gangl: Moje obzorje. Broš. Din 15, vez. Din 18.—.  
Jelenc: 1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca. Vez. Din 30.—.  
Matičič: Na krvavih poljanah. Vez. Din 42.  
Rado Pavlič: Ljubezen in sovraštvo. V platno vez. Din 92.—.  
Milan Pugalj: Zakonci, drugi natis. Vez. 28 Din.  
Ivan Zorec: Pomenki. Din. 11.—.  
Florijan Golar: Kmečke povesti. Cena Din 28.—.  
Cvetko Golar: Pastirjeva nevesta. Cena Din 24.—.

### Dramatika.

Zv. Kossem: Morje. Din 16.—.  
Maeterlinck-Bernot: Modra ptica. Broširan Din 16.—.  
Gangl: Dolina solz. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—.  
Gangl: Sfinga. Vez. Din 16.—.  
Gangl: Sin. Drugi natis. Vez. Din 24.—.  
Sem Benelli-Gradnik: Okrutna šala. Broš. Din 28.—.

### Šolski oder.

J. Korban: Povodni mož, igrice za mladino. Fr. L.: Božična pravljica, otroška igra v treh slikah. Obe v 1. zvezku. Din 6.—. Glasbeni del k I. zvezku »Sol. odra« 3 Din.  
E. Tiran: Čudežne gosli. Pripovedka s pesmami in petjem v 3 dejanjih. Uglasbil C. Pregelj. Medved: Vino ali voda. Dramatičen nastop. Obe v 2. zvezku. Cena Din 6.—.

Gregorič-Stepančičeva: Otroški oder. (Za otroške vrte, zabavišča in nižjo stopnjo osn. šol.) Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—.

### Poučne in znanstvene knjige.

Bučar: Slovenski metaljar. Broš. Din 12.  
Kunaver: Na planini! Vez. Din 30.—.  
Kunaver: Kraški svet in njega pojavi. Vez. Din 46.—.  
Mencej: Krafka srbska gramatika in čitanka. Broš. Din 5.—.  
Ivo Tejkal: Matematične tabele. V platno vezana žepna knjiga Din 66.—.  
Veber: Etika. Din 120.—.  
Ivo Bele: Sadjarstvo. Din 85.—.

### Šolske knjige.

Wider: Prva čitanka. Vez. Din 16.—.  
Gangl: Druga čitanka. Vez. Din 16.—.  
Černež: Tretja čitanka. Vez. Din 16.—.  
Rape: Četrta čitanka. Vez. Din 25.—.  
Flere: Peta čitanka. Vez. Din 46.—.  
Plesničar-Grum: Zemljepis Jugoslavije, I. del: Slovensko ozemlje. Vez. Din 28.—.  
Gradivo za 4. šolsko leto osnovnih šol. Mešiček-Drnovšek: Obči zemljepis za višje razrede osnovnih šol. Vez. Din 12.  
Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za roko delske obrte. Broš. Din 5.—.  
Podkrajšek: Računstvo za ženske obrte. Vez. Din 10.—.  
Podkrajšek: Knjigovodstvo za ženske obrte. Vez. Din 18.—.  
Lésica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. Vez. Din 15.—.  
Jedrlnič: Druga srbska ali hrvatska čitanka. Vez. Din 22.—.  
Bezjak-Přibil: Pedagogika. I. knjiga. Vzgojstvo je temeljnimi nauki o ukoslovju. Trdo vezana knjiga Din 56.—.  
Bračda: Iz starorimske lirike. Broš. Din 12.

### Pesmarice in muzikalije.

Marolt: »Bože pravde« in »Lepa naša domovina«. Din 1.50.  
Marolt: Narodne himne in druge domorodne pesmi. Din 3.—.  
Žirovnik: Narodne pesmi. I, II, in III. zv. a Din 3.—.  
Adamič: Mladinske pesmi, enoglasni zbori in samospevi s spremljevanjem klavirja. Din 50.—.

### Druge knjige.

Stalež (imenik) šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923. Broš. Din 42.—.  
Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljstva v Sloveniji. I. zvezek (od prevrata do konca l. 1920.) broš. Din 10.—, II. zvezek (za l. 1921.) broš. Din 14.—, III. zvezek (za l. 1922.) broš. Din 15.—.

### Slike.

Sič: 1. Kmečka soba na Gorenjskem. Sič: II. Kmečka hiša na Gorenjskem. 30 3 × 90 5 cm. Slika a Din 30.—.  
Stenske table k Widrovi Proi čitanki. Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo. 13 tabel. Cena Din 220.—.  
Šaša Šantel: Serija razglednic Stara Ljubljana. Din 10.—.

### Galerija naših velmož.

1. Trubar	6. Stritar
2. Vodnik	7. Jurčič
3. Slomšek	8. Gregorčič
4. Prešeren	9. Aškrc
5. Lavstik	10. Tavčar

61 5 × 47 5 cm. Slika a Din 10.—.

TELEFON ŠTEV. 312

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČRKOVI RAČUN ŠTEV. 10761

# KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.